

MỠI SỐ 0510

*Vì một
vì Cách
sáng ngày*

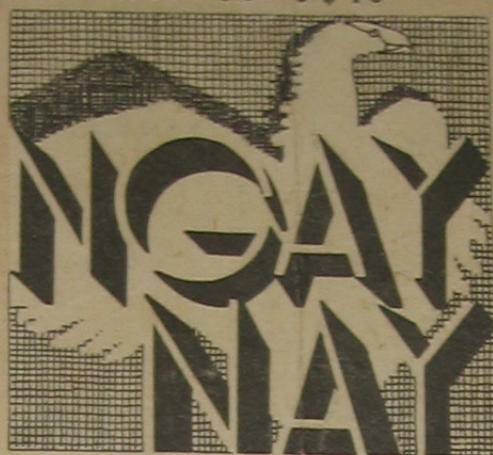
trần khiêu

LƯU CHỮ
VĂN HÓA
SỐ 0569

NĂM THỨ NHẤT — SỐ 34

TỜ BÁO CỦA

1. — NGÀY NAY
TRÔNG TÌM

CHỦ NHẬT 15 NOV. 1936

MỌI NGƯỜI

3. — NGÀY NAY
TIÊU THUYẾT

2. — NGÀY NAY TRÀO PHÚNG

TUẦN BÁO RA NGÀY CHỦ NHẬT

*Caobăng Janh 1934
Hung*

DỪNG BƯỚC DƯỚI ĐÈO
của Hoa-sĩ NGUYỄN CÁT-TƯỜNG

sưu vậy nên tranh thờ của tổ tiên để lại, và ngày

SỮA NESTLÉ

Hiệu con Chim

SỨC MẠNH CỦA TRẺ CON
BAO THẦU CHO CHÍNH-PHỦ PHÁP

ĐỘC QUYỀN BÁN: cho các nhà
thương, các nhà hộ-sinh và
các nhà thương binh, v. v.
Ở TRUNG-KỲ BẮC-KỲ VÀ CAO-MAN

BUI-DỨC-DẬU

DIRECTEUR COMMERCIAL
de la fabrique de thés "ĐÔNG-LƯƠNG"

PROPRIÉTAIRE
des magasins de Mercerie "ĐỨC-DẬU"

Représentant de Commerce

30, Quai Clémenceau, Hanoi — Tél. : 717

Code National Français

Référence bancaire :

Banque de l'Indochine Hanoi

NHẬN

đứng đại-lý đủ các hàng hóa

Mai Dê

26 R. DU SUCRE
HANOI

Lành Lati
độc quyền Đông Dương
LEN. DA VÀ TÔ LƯA
ĐỦ CÁC KIỂU MODE VÀ CLASSIQUE
Đôi hóa và nhiều
hàng tây-hàng tây
NƯỚC HOA Coty
Đón buôn
VÀ BÁN LẺ.

CIRAGE - CRÈME

L I O N N O I R

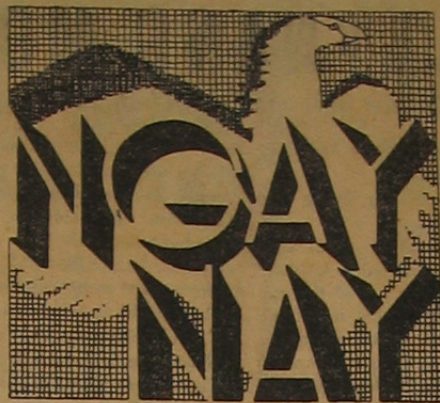
Le plus Économique

AGENT GÉNÉRAL :

L. RONDON & Ce L.T.A. HANOI

1° TRÔNG

VÀ TÌM

TỰ' DO HỘI HỢP VÀ TỰ' DO LẬP HỘI

*Ta vẫn có quyền tự do hội họp,
chứ chưa có quyền tự do lập hội*

VỤ ÁN VŨ-VĂN-AN ĐÃ KẾT LIỆU

MỒI người bị phạt lấy lệ một quan tiền tây. Nhưng ai nấy chỉ biết rằng họ bị phạt về việc hội họp ở phố Hàng Đa không xin phép mà không rõ những điều ủy khúc ở trong.

Ai nấy thường tưởng rằng hội họp quá hai mươi người là phạm phép.

Sự thực không phải như vậy. Chẳng qua ta lầm hội họp với lập hội đấy thôi. Không những ta, cả đến bên Pháp, trước đạo luật 30 tháng 6 năm 1881, họ cũng lầm hai việc ấy.

Hội họp là bất thần tụ họp một số đồng người lại để bàn luận về một vấn đề gì.

Lập hội là nhiều người kết ước với nhau theo đuổi một mục đích nhất định, gặp gỡ nhau trong những buổi nhất định để bàn luận về việc hành động chung.

TỰ' DO HỘI HỢP

Việc « Vũ-văn-An » là một vụ án về sự hội họp.

Bên Pháp, lẽ tự nhiên là hội họp tự do. Đạo luật chính công nhận sự tự do ấy là đạo luật năm 1881. Hội họp không cần xin phép

ai cả. Điều cốt yếu là cần có hai người đứng khai ở nhà Đốc lý hay ở tòa công sứ hai nơi bốn giờ trước giờ định hội họp.

Hai người ấy, không cần phải khai rõ mục đích của cuộc hội họp, chỉ việc nói rằng sẽ có một cuộc nói chuyện hay một cuộc bàn luận công khai là đủ.

Lúc hội họp, sẽ bầu lên một ủy ban ba người để giữ gìn trật tự và đề cấm những bài diễn thuyết trái với ý nghĩa của cuộc hội họp.

Gần đây, ở bên Pháp, một đạo luật năm 1907 bỏ cả việc khai hội họp đi. Thành thử ra dân Pháp hoàn toàn tự do hội họp, miễn là không hội họp ở ngoài đường, ngoài phố.

Ở bên ta, đạo luật 30-6-1881 trên kia đã đem thi hành ở miền Nam ngay từ năm 1881, và sau cũng đem thi hành cả ở ngoài Bắc trong Trung nữa. Thành thử ra ta vẫn được tự do hội họp mà không biết. Ông Phạm-Tá hay ông Vũ-văn-An có thể không xin phép mà mở một cuộc hội họp công khai, chỉ ra khai ở nhà đốc là đủ.

Xem đến đây, chắc có người hỏi :

— Vậy làm sao ông An đã bị phạt ?

— Là vì ông Thống-sứ có ra một đạo nghị định cấm những cuộc hội họp có tính cách phá rối cuộc trị an. Quyền ấy ở bên Pháp, các ông quận trưởng cũng có. Song những lệnh cấm như thế, chỉ có giá trị trong một thời gian nhất định hay đối với một cuộc hội họp nhất định mà thôi.

TỰ' DO LẬP HỘI

Về việc lập hội, thì ta không còn tự do nữa.

Ở bên Pháp từ năm 1901, ai muốn lập hội không cần phải xin phép, mà cũng không cần phải khai báo với ai hết : lập hội thật là hoàn toàn tự do.

Vậy theo chế độ của đạo luật 1-7-1901 hội bên Pháp có ba thứ :

1) Hội không khai báo. Nếu mục đích của hội không trái ngược với pháp luật, luân lý thì hội có quyền sống tuy không có quyền mua bán.

2) Hội có khai báo. Hội sẽ có quyền mua những bất động sản cần cho mục đích của hội, có quyền hầu án ở ngoài tòa.

3) Hội được nhận là có công ích. Hội có quyền rộng hơn cả, như quyền nhận những tiền quyền.

Còn ở bên ta, trước năm 1933 chế độ về các hội y như chế độ bên Pháp trước năm 1901, nghĩa

là hội quá hai mươi người thì phải xin phép chính phủ. Nếu vi pháp thì sẽ phải ra trước tòa trưng trị.

Nhưng ngày 21-2-1933, có một đạo chỉ dụ định riêng về việc lập hội. Theo chỉ dụ ấy, để lập hội là phải xin phép ông Thống-sứ hay Thống-dốc. Hội được phép rồi, sống ít ra là một năm mới có thể có quyền như một hội có khai báo ở bên Pháp... và sau khi được ông Toàn-quyền và hội đồng chính phủ duyệt y.

Đạo chỉ dụ đó không nói gì đến những hội mà hội viên không quá hai mươi người, nhưng giải nghị rằng hội là do hai hay nhiều người hơn thành lập lên. Như vậy, thì hội có hai, ba người cũng phải có giấy phép... Nghĩa là đối với chế độ trước, chế độ của chỉ dụ năm 1933 đáng lẽ phải là một sự tiến bộ, mà sự thực lại hóa ra một sự thoái bộ.

Kết luận, ta không cần phải thỉnh cầu được tự do hội họp, vì sự tự do ấy ta đã có rồi. Có thỉnh cầu, ta chỉ thỉnh cầu đem đạo luật năm 1907 bỏ sự khai báo tuyên hành bên ta mà thôi. Còn về sự lập hội, thì ta cần phải xin bỏ cái chế độ nặng nề bỏ buộc hiện thời, không hợp với trình độ tri thức của dân ta nữa.

Hoàng-Đạo

Vì cần đăng ngay bài này nên « Điều tâm niệm thứ 7 » hoãn lại kỳ sau.

**TỰ DO NGÔN LUẬN
MỞ BÁO QUỐC NGŨ
KHÔNG PHẢI XIN PHÉP
NHƯNG
CHỈ Ở THUỘC ĐỊA THỜI**

BAO Aleric trong Nam vừa rồi có nhắc đến một vụ án có can hệ đến vấn đề ngôn luận tự do.

Vụ án ấy xảy ra ở bên Madagascar, một thuộc địa Pháp ở nam Phi châu. Một tờ báo chữ tây, L'Opinion, bị đem ra trước tòa trưng trị vì đã đăng những bài chữ malgache — là chữ quốc ngữ của thuộc địa ấy — mà không xin phép chính-phủ.

Vụ án đem sang xét mãi tận tòa pháp án bên Pháp. Tòa pháp án đã xử rằng tờ báo ấy không có tội, vì tờ chỉ dụ ngày 16-2-1901 bắt các báo chữ malgache phải xin phép chính phủ trái với đạo luật ngày 29-7-1881 về sự tự do ngôn luận đã tuyên hành ở thuộc địa.

Nhân đây, ta có thể tưởng rằng ở Đông-dương, miền nam hay miền bắc, ta cũng có quyền mở báo chữ quốc ngữ không phải xin phép.

Nhưng ta đừng vội lầm. Nếu ở trong Lục Tỉnh, thuộc địa Pháp, — các báo chữ quốc ngữ không cần phải xin phép, ở các nơi khác ở Đông-dương — đất bảo hộ — sự xin phép kia vẫn phải có.

Là vì đạo luật năm 1881 có một điều nói rằng: « đạo luật này thi-hành cả ở thuộc địa ». Vì thế cho nên tòa pháp án đã xử rằng đạo chỉ dụ Varenne, tuy trái với đạo luật năm 1881, mà vẫn đủ sức thi hành ở các đất bảo-hộ Đông-dương.

Còn ở trong Nam, báo quốc ngữ xuất bản kẻ không cần phải xin phép, vì đạo chỉ dụ Doumer năm 1898, trái với đạo luật năm 1881 tuyên hành ở thuộc địa. Nhưng nếu không xin phép, thì tờ báo không thể bán ra ngoài Lục Tỉnh được.

Thật là rắc rối như tơ vò, nhưng ở bên Đông-dương này, việc gì cũng rắc rối, nhất là luật pháp.

Vậy một điều cần phải thay đổi, chính là sự rắc rối ấy. Người Nam hay người Trung đều là người An-nam cả, tưởng chung một pháp chế cũng đủ rồi.

Pháp chế đó, chúng tôi mong là chế độ tự do ngôn luận, một sự cần cho dân chúng Việt-Nam như bát cơm.

Hoàng-Đạo

CẦU Ô

Cần người làm

Cần một thầy giáo, học lực khá, để dạy cháu, cháu học lớp nhất trường nhà nước, mỗi ngày đến đây 2 giờ, từ 7 giờ đến 9 giờ tối ở phố Giám (Sœur Antoine) số nhà 13, Hanoi. Hỡi M. Tôn, Bureau des Entrées, nhà thương Phủ-đoàn, hay đến nhà.

LOẠI SÁCH « NẮNG MỚI »

VĂN HÒA MỚI CHO KHẮP MỌI NGƯỜI

NĂM 1937 sẽ là năm của loại sách « nắng mới ».

Đặt ra loại sách ấy, chúng tôi có hai chủ định :

Một là in các thứ sách nói về đủ các phương diện : khảo cứu, xã-hội, kinh tế, địa dư, phong sự, v. v. . . sách làm ra hay dịch vào ngoại quốc, viết một cách giản dị và minh bạch để những người không biết chữ Pháp, không có học mới được hấp thụ tư tưởng, văn hóa mới.

Để những người đã có học mới :

có tài liệu để suy xét đến những vấn đề cần đề ý đến trong nước.

Hai là in theo một giá thật hạ, để ai nấy cũng có thể mua được, và in cùng một kiểu có đặc sắc để ai nấy muốn học, muốn biết cũng nhận ra ngay là loại sách « nắng mới ».

Chúng tôi sẽ in sách của những người trong Tự lực văn đoàn và của những người khác đương cặm cụi tìm tòi phương pháp để giải quyết những vấn đề cốt yếu cho dân nước, muốn có liên lạc mật thiết với người đọc.

Từ xưa đến nay, những thư xã chỉ cốt lấy lợi, còn những người có ý trên kia lẽ loi in sách riêng không mấy người biết đến, hoặc có lập thư xã thì không đủ tài

lực để cho công cuộc của mình có liên tiếp, — một điều rất cần — và để quảng cáo rộng cho sách của mình.

Loại sách « nắng mới » sẽ là cơ quan điền vào sự thiếu thốn ấy.

Nói tóm lại, về hình thức, loại sách « nắng mới » là cơ tự hợp những người muốn truyền bá tư tưởng mới, là cái giấy liên lạc của những người ấy với độc giả.

Về nội dung, loại sách « nắng mới » ra đời cốt đem lại cho dân ta ánh sáng mới, để người và xã hội ta một ngày một hơn.

Vì vậy, chúng tôi lấy câu châm ngôn sau này :

— BIẾT MÌNH, BIẾT NGƯỜI ĐỂ TỰ CỨU MÌNH.

CÙNG CÁC NHÀ VĂN

Những nhà văn muốn truyền bá tư tưởng mới cho dân ta, nếu có ý xuất bản tác phẩm của mình, chúng tôi xin sẵn lòng hoan nghênh. Chúng tôi có thể làm cho công việc của các ông sẽ được nhiều người biết đến. Chúng tôi chỉ muốn lấy một chứng cứ : nhân tố P. H. ra đời, số đặc giá báo chí trung bình từ một đến ba nghìn người tăng lên đến chín nghìn, một vạn. Số người đọc truyện cũng tăng lên ngàn ấy.

Từ xưa đến giờ, những sách khó khan

(sách khảo-cứu, sách xã-hội...) bán rất khó. Với loại sách « nắng mới », chúng tôi mong rằng những sách ấy sẽ bán được như tiêu thuyết. Chúng tôi tưởng đó là một công cuộc có ích, mà muốn cho có kết quả tốt, chúng tôi hoan nghênh hết thảy những nhà văn có chí.

CÙNG CÁC BẠN ĐỌC

Có nhiều bạn đọc (nhất là về phái phụ nữ) không được học tiếng Pháp. Bấy lâu nay, các bạn tìm tư tưởng ở trong truyện. Như vậy chưa đủ. Loại sách « nắng mới » sẽ hiến các bạn những tư tưởng mới, học thuật mới, những sách bản về quyền lợi, nghĩa vụ của mọi người. Các bạn không được học cũng sẽ có cơ quan để tự cứu mình, và đi đến một nền học thuật chắc chắn.

T. L. V. Đ.

TỪNG TUẦN LỄ MỘT

Việc xảy ra ở phố Phúc-kiến

Đó là một việc nhỏ, một tin vặt hằng ngày, nhưng có khuôn khổ lớn. Vì trong vòng một tuần lễ nay, các báo tây và nam ở Hanoi hằng tuần và hằng ngày đều có nói đến việc đó.

Duyên do của truyện như thế này : Một hàng tôm đồ trước cửa nhà số 19 phố Phúc-kiến và có đề rác bần ở đó rồi chạy. Hai viên cảnh sát không bắt được họ, liền... liền phạt người ở trong nhà. Một sinh viên trường luật (người ở nhà này) chạy ra phân giải thì bị một người cảnh sát hỏi thế. Người sinh viên lúc ấy mặc áo cảnh, nên không có thể ngay trong mình. Thế là viên cảnh sát bảo rằng ông ta không có thể, rồi nắm tóc đầu người sinh viên xuống, lôi ra đường, đẩy lên xe, điệu ngay về sở cầm.

Những người chứng kiến và những người nghe biết câu truyện này đều lấy làm bất bình.

Ở các nước khác, người cảnh sát bao giờ cũng bình tĩnh, cũng có lễ độ, thân nhiên nhắc cho người ta giữ đúng kỷ luật trong thành phố và yên lặng biến phạt, nếu người ta không y theo. Người cảnh sát không có phép được nổi giận với ai bao giờ.

Đến ngày nào người ta mới bảo cho một vài cảnh sát ở đây biết những điều dễ hiểu ấy ?

Ba ông Tào Thâu Ninh đã được tha

Sau 10 ngày tuyệt thực và 1 ngày không uống nước, ba ông Tào, Thâu, Ninh vì sức gầy quá, nên được ông bồi thẩm ký giấy cho ba ông về nhà dưỡng bệnh và được tai ngoại hầu tra...

Các giá vật tăng lên gấp đôi

Vì đồng tiền phạt lạng hạ giá, nhân dịp ấy các hàng buôn lên các giá hàng cao quá, ông Brévié biết trước cái nạn ấy sẽ xảy ra ở các thuộc địa, nên ông đã điện sang Đông-dương một đạo luật lập ra các hội đồng kiểm soát giá các vật liệu. Tuy vậy, chỉ có các nhà buôn tày là bán theo đúng giá nhất định, còn các hiệu An-nam, Khách trú, Ấn-độ, họ nhân cơ hội này lên các giá hàng không nhất định.

MỘT Ý MỚI
Chúng tôi sắp cho ra một loại sách rẻ tiền
GIÁ ĐỌC NHẤT 15 XU
GỌI LÀ LOẠI SÁCH

NẮNG MỚI

TỰ LỰC VĂN ĐOÀN

NẮNG MỚI
GIÁ ĐỌC NHẤT MỘT HẠO RƯỠI

NẮNG MỚI
GIÁ ĐỌC NHẤT MỘT HẠO RƯỠI

NẮNG MỚI
GIÁ ĐỌC NHẤT MỘT HẠO RƯỠI

NẮNG MỚI
GIÁ ĐỌC NHẤT MỘT HẠO RƯỠI

NHÀ XUẤT BẢN ĐỜI NAY

NẮNG MỚI HƯA HẸN NHƯNG NGAY MỚI

MỘT VIỆC CẢI CÁCH VỀ SỰ ĂN UỐNG

MUỐN ĐỦ SỨC TRONG LÚC LÀM VIỆC

Phải ăn mỗi ngày năm bữa

Xưa nay ta vẫn có câu : « phải có thực mới vực được đạo » — nghĩa là phải có ăn mới làm được công việc — dù tỏ rằng sự ăn người ta cho là rất cần. Nhưng không ngờ sự ăn lại quan trọng hơn nữa và có ảnh hưởng mật-thiết đến công việc làm, như những cuộc thí nghiệm của các nhà bác học bên Mỹ cho ta biết trong bài này.

Ở bên ta, cái sức làm việc của một người — hoặc làm việc bằng tay hay bằng óc — so với người nước khác rất kém ; có lẽ bởi người mình ăn ít quá. Mà nhiều khi lại không có mà ăn nữa !

Vậy các ông chủ, nếu muốn cho người làm công của mình làm được việc, vừa mau chóng, vừa cần thận, thì nên cho họ ăn mỗi ngày năm bữa rờ no. Cái kết quả sẽ trông thấy ngay.

Có phải chúng ta, thường khi về gần buổi trưa hay về chiều tự nhiên thấy trong người mỗi mệt, cái mỗi mệt làm ta khó chịu và sinh ra gât gông, làm hỏng cả công việc ? Một sự lạ, là nếu ta nghĩ ngợi, ta vẫn thấy mệt. Nhưng nếu ta ăn một chút gì, thì cái mỗi mệt đó biến đâu mất. Vì thực ra, cái mỗi mệt đó là một triệu chứng của sự đói mà thôi.

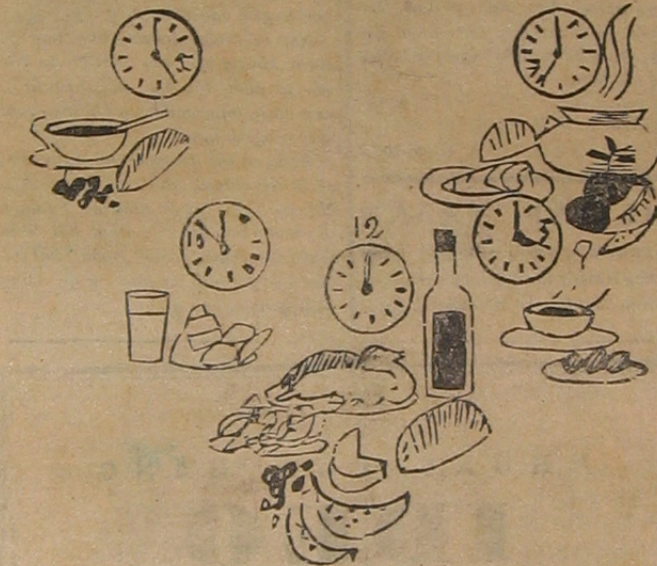
Đó là lời kết luận của hai bác-sĩ Haggard và Greenberg, dạy ở trường đại học Yale, là hai bác-sĩ xưa nay vẫn nghiên cứu về sự « mỗi mệt trong các công nghệ » (fatigue industrielle). Trái lại với phần nhiều các nhà nghiên cứu khác, hai bác-sĩ không chú trọng tới cái phẩm của các thức ăn, mà ở sự ăn mấy bữa.

Hai nhà bác học Mỹ nói rằng

đối với những người khỏe mạnh, mà thỉnh thoảng thấy mệt mỗi và hay gât gông, ba bữa ăn một ngày không đủ, phải năm bữa hay sáu bữa.

Hai bác-sĩ định phá ba điều cốt yếu trong khoa ăn uống mà xưa nay ai cũng công nhận, là :

1.) Chỉ ăn lúc nào đói ; — 2.) ăn

ngon miệng tức là mình đói ; — 3.) Cần phải để cho dạ dày có thì giờ nghỉ.

SỨC MẠNH VỚI BỮA ĂN

Hai bác-sĩ thí nghiệm với 213 người từ 4 đến 40 tuổi, đo cái sức mạnh của những người đó từng giờ trong một ngày. Lúc chưa ăn là lúc sức kém nhất. Sau một bữa ăn có đủ chất bổ, cái sức ấy rất mạnh trong khoảng một giờ, rồi yếu dần đi, trở về cái ngu của lúc

ĐA CƠ BẢN

TỐI TẮM TỐI TẮM TỐI TẮM

của **Nhật - Linh**

GIÁ 0\$25

chưa ăn sau một khoảng từ 3 giờ đến 5 giờ.

Sự nghiệm xét ấy tỏ rằng cái sức mạnh của người ta là tùy theo cái thời khắc sau bữa ăn.

Trong số người làm thí-nghiệm,

CÔNG VIỆC VÀ BỮA ĂN

Một loại thí nghiệm nữa thực hành trong các xưởng thợ. Những người làm thí nghiệm là một số thợ làm giày rơm. Cái sức làm của bọn thợ kém đi trong nửa giờ cuối cùng buổi làm sáng và buổi làm chiều, là một sự thường, các chủ xưởng vẫn nhận thấy.

Hai bác-sĩ nghiệm thấy : những thợ chỉ ăn hai bữa, mỗi giờ trung bình làm được 172 đôi giày ; thợ ăn ba bữa, 183 đôi ; còn thợ ăn năm bữa, 191 đôi.

Lại thí nghiệm một lần nữa với 40 người thợ chia làm hai bọn. Bọn thứ nhất ăn ba bữa, và làm mỗi giờ được 183 đôi. Bọn thứ hai cũng ăn ba bữa, nhưng thêm một cốc sữa và một chiếc bánh ngọt lúc 10 giờ và 4 giờ, làm mỗi giờ được 193 đôi.

KẾT LUẬN

Như vậy, thì ăn ba bữa một ngày là sai lầm. Nhưng có phải là nhà bác học Mỹ bảo nên ăn rất nhiều (sur alimentation) không ? Không phải, vì ăn nhiều bữa không cứ là ăn nhiều. Một người ăn năm hay sáu bữa một ngày không chắc chắn là ăn nhiều hơn một người ăn một ngày ba bữa rất no nê. Và lại, các thầy thuốc vẫn hay khuyên những người mà bộ tiêu hóa yếu nên ăn nhiều bữa ăn nhẹ. Có điều người ta không biết từ trước đến giờ, rằng ăn nhiều bữa đối với người khỏe mạnh cũng rất tốt.

Nếu đem thực hành cái cách ăn uống mới này, thì phải cải cách cuộc sinh hoạt xã-hội, xưa nay vẫn theo lối ăn ba bữa. Nhưng những sự khó khăn không phải là không vượt qua được.

Các cuộc thí nghiệm của hai bác-sĩ tỏ ra một cách rõ rệt rằng nếu các ông chủ xưởng chẳng hạn, cho thợ ăn thêm một bữa nhẹ vào khoảng 10 và 4 giờ, họ không thiệt gì. Vì sự phí tiền về bữa ăn đó đã có sự tăng việc làm của các thợ kéo lại.

(Review of review, New-York)

BÊN DƯ'ÔNG THIÊN LỜI

dã có bán

LOẠI LÁ MẠ

— 0\$25 —

XÃ GIAO

PHÉP XỬ THỂ (1)
XVII

PHỤC SỨC

(Tiếp theo)

Mũ : *claque* bằng lụa đen hay bằng sa tanh mờ.

Khăn quàng : dài hay vuông, bằng lụa trắng.

Pardessus : đen cài chéo (*croisé*) ; hoặc *cape* có « ro-ve » lụa.

Smoking : dùng ban đêm.

Áo : đen, một khuy, cài giữa, không nên dùng lối cài chéo (*croisé*) ; ro-ve lụa, túi không có nắp.

Quần : cùng thứ vải với áo, gấu không vén ; có nếp hai bên.

Gilet : cài giữa hay cài chéo, cùng thứ hàng với áo ; hay cài giữa, bằng thứ lụa của « ro-ve » áo ; hay cài giữa, bằng vải *piqué* trắng.

Sơ-mi : ngực là cứng, cổ tay cũng là cứng.

Cổ cồn : thường là cò bẻ góc (*col cassé*). Nhưng có thể dùng cò gấp đôi (*col rabattu*) là bóng, có vẻ trẻ trung hơn.

Ca-vát, mũi xoa : nơ đen ; mũi xoa bằng vải phin.

Bit-tát : cũng như của *habit*.

Giày : cũng như của *habit* ; nhưng mũi chấp, có đường khâu.

Bit-tát tay : cũng như *habit*.

Mũ : da đen.

Khăn quàng cũng như *habit*.

Pardessus : đen, cài chéo (*croisé*).

Spencer : có thể dùng ban ngày và ban đêm.

Áo : trắng, khuy trắng (khuy đen rất què mùa).

Quần : cũng như *smoking*.

Nơ : đen.

Gilet : thường là *gilet* giả, may liền với áo.

Sơ-mi, giày, v. v. v. như *smoking*.

Costume de thé : (tức là *veston habillé*) mặc ban ngày.

Áo : đen, kiểu *veston*, hai khuy, cài giữa hay cài chéo, viền (hay không viền thì hơn, cũng như *jaquette*).

Quần, ca-vát, giày, v. v. v. cũng như *jaquette*.

Bộ *costume de thé* gọi thế là vì những người lịch sự thường dùng để đi dự những cuộc dùng trà buổi chiều hồi năm giờ (*thé de cinq heures*, nguyên tục của nước Anh). Nhưng người ta sợ bộ *jaquette* lụng lụng và có vẻ già, nên cũng dùng bộ áo đó thay vào. Tiếng gọi *costume de thé* hơi kỳ quái. Chính phải gọi là *veston habillé* mới đúng, vì không những bộ áo ấy dùng để dự tiệc trà, còn dùng để đi thăm viếng những nơi long trọng, hoặc để đi lễ tế, hoặc để đi chơi buổi chiều, đi xem đua ngựa, v. v. v.

Cách dùng những Âu phục
Pyjama — Robe de chambre :

CON ĐƯỜNG HẠNH PHÜC

CHUYÊN CHÚ (Concentration)

NHỮU có sự chuyên chú mà người ta trở nên những bậc đại tài, những bậc vĩ nhân. Chuyên chú nghĩa là có thể dồn tất cả sức linh thần vào một điểm, không để cho ngoài vật làm dang trí đi được. Ta lấy một cái kính hiển vi đón lấy ánh sáng, bao nhiêu tia sáng bị kính đón vào một điểm nhỏ, nếu đặt điểm sáng đó vào một tờ giấy, tờ giấy tất cháy. Nếu tinh thần ta đều chăm chú vào một việc gì, tất đủ sức để tìm thấy ánh sáng, thấy chân lý. Bất cứ vấn đề gì cũng chỉ biết chuyên chú là giải quyết được.

Nếu ta muốn thành công, noi lời được những bậc cao nhất trong xã hội, ta phải lập đồn hết tư tưởng, cảm tình, lòng muốn, ý chí vào một việc gì định làm.

Muốn có thể chuyên chú được một cách dễ dàng, phải có luyện tập. Nhưng luyện tập ra làm sao ? Luyện tập trong bao lâu ? — Phải bắt đầu luyện tập ngay, suốt ngày. Bất cứ làm việc gì, bất cứ nghĩ ý gì, cũng phải chuyên chú để cho quen.

Chuyên chú tức là chú ý (*attention*) nhưng chuyên vào một việc, một ý nghĩ, v. v. (attention centralisée) vì ta có thể một lúc chú ý đến nhiều việc (*attention éparpillée*).

Muốn cho sự chuyên chú hoàn thành và có kết quả, ta phải chuyên chú thật lâu, cho đến cùng, và rất kiên tâm.

Trước hết tập chuyên chú vào những việc nhỏ rồi sẽ chuyên chú vào việc lớn

Nếu ta làm một bản thống kê những người theo đuổi một công nghiệp gì, ta sẽ thấy 97 phần trăm ở một địa vị rất soàng, chỉ ba phần trăm là hiền đạt. Tại sao 97 phần kia kềm còi ? — Không phải vì may rủi, vì số phận, chính vì những người đó không biết theo vệ-sinh, không biết chuyên chú. Tại làm sao không biết chuyên chú ? — Tại họ thuộc vào một hạng trong ba hạng này : không có luyện tập — hay sức cảm, — lãnh đạm.

Không có luyện tập thì đọc bài này là đủ làm cho muốn luyện tập ngay. Hay sức cảm (*émotif*), thì cần phải tìm những ban điểm tinh mà chơi, và ta có thể lợi dụng tinh để cảm để tập chuyên chú, nghĩa là gợi sự cảm xúc của ta bằng một mặt của việc ta định làm, ta sẽ nức lòng ngay.

Người lãnh đạm (*apathique*) thì phải cho giao du với những bạn nhiệt thành, hứng khởi, hoạt động, phải tìm xem người đó có sở thích gì không, sẽ khéo gợi cái sở thích đó, làm cho kích thích và muốn làm việc.

Có mấy phép tập chuyên chú :
— Đọc một trang sách ngắn, rồi gấp sách lại tưởng tượng câu truyện ở sách ra bằng hình ảnh rõ rệt và thuật lại, cố cho câu văn của mình gần giống văn trong sách.

— Tập tĩnh tọa, như một pho tượng, bất cứ ý tưởng gì cũng gạt đi, như thế sẽ quen chuyên chú, vì khi muốn chuyên chú, cần phải gạt hết những ý tưởng vô ích đi.

— Khi ăn cơm, cố ý không nghĩ đến công việc làm ăn, không mắng trẻ, không cãi nhau, nói toàn những truyện làm thường dễ dàng.

— Cố lập những thói quen trái với những tính xấu của mình. Những thói quen mới sẽ làm cho mình quên thói cũ.

— Làm việc gì cũng phải liên tiếp. Đọc một bức thư, một cột báo, dù dở đến đâu cũng đọc cho kỳ hết.

— Giữ gìn lời nói. Đừng dèm pha, lăng mạ ai, đừng phàn nàn, gãi gông, than vãn. Nói thì thông tho, rõ ràng, minh bạch.

— Tập kiên nhẫn, không bao giờ vội, lúc nào cũng điềm nhiên.

— Kiểm-soát tư-tưởng mình. Không nên để óc muốn nghĩ gì thì nghĩ. Phải nhất định chủ nghĩ những điều mà mình muốn nghĩ thôi. Dù điều mình nghĩ đó không lý thú gì cũng không cần, vì cốt nhất là được dịp để mà tập chuyên chú.

(Theo V. Pauchot)

1.) Xem N. N. từ số 16.

(Còn nữa)

THI XẾP TRANH

Người được giải nhất về cuộc thi xếp tranh là ông Lưu Văn An. Số nhà 36 phố Ái-Mô (Gia Lâm).

NHỮNG CỬA HÀNG

IDEO

LÀ CỬA HÀNG ĐẸP NHẤT

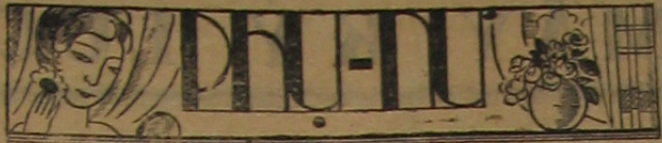
NHÂN DỊP KHAI TRẢNG
BẢN HẠ GIÁ MỌI THỨ
CẦN DÙNG CHO HỌC TRÒ
RA VÀO TỰ DO

VIỄN-ĐÔNG AN-ĐƯỜNG

BÁN SÁCH VỜ GIẤY BÚT

HAIPHONG — 28, Rue Paul Bert, 28 — HANOI

PHỤ-NỮ

THÂN HÌNH MIỀM MẠI

NƯỚC da hồng hào, dấu hiệu của một người không bệnh tật; khuôn mặt đều đặn, đôi mắt xinh, cái mũi vừa phải, cặp môi tươi lại thêm phép tỏ son, điểm phấn có ý nhị khá quan: có bằng ấy điều cũng chưa gọi là có vẻ đẹp hoàn toàn.

Vì ở người đàn bà — cũng như ở cả người đàn ông nữa — cái đẹp không chỉ ở bộ mặt mà thôi. Muốn đẹp hoàn toàn, phải có vẻ trẻ trung, phải có tâm thân nét đều hòa mềm mại. Mà luyện cho thân-thể được những đức tính ấy, ta phải tập thể-thao.

Thể-thao giúp cho ta giữ được những vẻ đẹp ta đã có, đôi chân chắc chắn, đầu gối không mỏi, cái lưng ong nhỏ nhắn, bộ ngực nở nang vừa phải, và dáng đi đứng uyển chuyển nhịp nhàng. Thể-thao lại chữa cho ta những tật xấu trong người, lối đi lệch lạc, cái bụng xệ quá, bộ ngực lép quá, hay cái vẻ yếu ớt cứng cỏi nó khiến cho đáng điệu ta vụng về.

Nói tóm lại, thể-thao có phép uốn nắn

lại cái pho trong thân-nhân của người đàn bà. Sự thay đổi chẳng phải trong một vài ngày là xong. Cái kết quả ta mong thấy thảy là lâu đến; nhưng đến một cách chắc chắn, thường công cho ta một cách chu-đáo, nếu ta kiên tâm.

Ngày nào ta cũng chịu khổ luyện tập thì trong năm, sáu tuần lễ, cái gương ta soi sẽ nói cho ta nghe những điều rất dễ thương. Cái vẻ đẹp của ta lúc đó mới thực là hoàn mỹ, mới thảy là lâu bền.

Phép luyện tập cần nhất cho ta bây giờ có những gì? Trước hết, ta xem trong thân-thể ta có những chỗ nào khó coi thì kíp làm cho những chỗ đó biến đi. Ở người đàn bà, điều đáng sợ nhất và khó coi nhất là sự béo. Những lá mỡ nó ẩn lẩn trên bắp thịt, trên ngực, trên lưng, và nhất là ở dưới bụng, làm cho thân-thể mình phì nộn, nặng nề.

Vậy muốn cho ta đỡ béo quá, nghĩa là muốn cho người ta rút bớt những lá mỡ tai hại kia đi, ta phải luyện tập thế nào?

Dưới đây chúng tôi xin chỉ mấy cách giản-dị và theo sự kinh nghiệm của nhiều người, thấy có công hiệu nhất.

Xin nhắc lại rằng ta phải kiên nhẫn và muốn cho cách luyện tập có kết quả, ta

phải biết chờ đợi lâu ngày.

Mỗi ngày nên tập về buổi sáng chừng mười lăm phút thôi, nếu nhà không có sân hoặc nếu không tiện tập trong sân thì nên tập ở chỗ gần cửa sổ nhất.

1o) Nằm ngửa trên mặt đất, chân ra thẳng, tay cũng ra thẳng trên phía đầu (hình 1); cứ thế ngồi dậy, cúi xuống,

đưa hai tay ra kỹ cho đầu ngón tay sát đến ngón chân (hình 2). Tập như thế mười lần mỗi buổi.

2o) Ngồi trên mặt đất, hai chân rạc ra và tay giơ thẳng ở hai bên vai, rồi cúi xuống cố ghé cho miệng sát với đầu gối bên trái, rồi ngồi thẳng lên để cúi xuống cho miệng sát đầu gối bên phải (hình 3) (nằm lần ngã bên phải, nằm lần ngã bên trái).

3o) Đứng lên, hai chân thẳng và rạc ra, rồi cúi xuống đưa thẳng hai tay chạm lại, cho đến lúc tay gần chạm đầu chân

trái, rồi đến đầu chân phải (mỗi chân năm lần cúi. (hình 4))

4o) Tập thở.

Cô Duyên
(Theo báo Eve)

NÓI THÊM VỀ CÁCH ĂN MẶC

VÀI ĐIỀU NÊN TRÁNH

GÀY NAY, ta đã nhận thấy rõ ràng rằng Phụ-nữ Việt-nam không còn ở cái thời kỳ e lệ, trong sự ăn mặc không

ngượng ngùng trong khuôn khổ cổ tục như mười năm vừa qua nữa.

Những hàng màu tươi vui, những kiểu áo không cổ, ngắn tay, tà dài, thắt dây là các thứ mà xưa kia nhiều người coi như những vật kỳ dị, quái gở thì nay các bạn gái đã dần dần quen mắt, bắt đầu theo và nhận thấy vẻ đẹp hiện của nó rồi.

Những cuộc chợ phiên, những buổi sáng đi dự lễ nhà thờ hay những buổi chiều trong các cuộc khêu-vũ, ta thường gặp rất nhiều chị em đầy sự vui vẻ, trẻ trung trong những bộ quần áo lối mới may bằng hàng màu trông rất ưa mắt. Các chị em mỗi khi tới đầu mùa là săn sóc đưa nhau đến các cửa hàng bán tơ lụa đón tìm những thứ hàng mới để may y phục. Thế đủ tỏ cho ta biết cái trình độ mạnh bạo theo mới về phục sức, thích sự thay đổi và biết săn sóc tới cái đẹp của chị em tới bậc nào rồi.

Mạnh bạo theo mới, luôn luôn thích sự tươi cười hoạt động, sự thay đổi và biết công nhân, ưa chuộng cái đẹp là những đức tính của phụ-nữ một nước văn minh. Nhưng ở đời cái gì cũng vậy, phải có điều độ, mực thước của nó nếu quá thì vạn sự hay đến đâu cũng sẽ trở nên dở hết.

Như mùa nực vừa qua tôi thấy một số chị em quá táo bạo dùng những thứ hàng «voan» trong như giấy bóng, mỏng mảnh như tơ nhện mà may quần áo để bắt những con mắt tò mò không

đáng dân để ý tới thân-hình mình hoặc gầy gò, ốm yếu, hay phì nộn không bao giờ nghĩ tới sự luyện tập thể thao. Một vài chị kém mạnh bạo nhưng cũng sinh dùng «voan» may y phục lại mặc quần trong ngắn gần tới đầu gối trông lại càng thấy rõ vẻ xấu xa và vụng dại vô cùng. — Ở bên Âu-châu «voan» cũng dùng để may quần áo, song đó luôn là những thứ quần áo của các vũ-nữ riêng để biểu diễn những điệu múa tài tình, phô những lăm lăm thân tuyệt mỹ trên sân khấu thôi. Còn ra tới ngoài phố mà ăn vận như thế thì sẽ... bị phạt về tội phạm đến «đức độ công chúng».

Tôi muốn nói là: attention à la pudeur publique.

Màu hàng may áo tôi đã có dịp nói tới nhiều lần rồi, nay chỉ xin nhắc lại để nhắc các chị em nên cần thận, đừng dùng những màu quá ưa sống sượng, sắc sỡ — màu mực tím cũng là một màu trong các màu sống sượng — nên thường hại đến sự trông của mọi người mà nhất là nên nghĩ đến mình trước đã. Vì mặc một cái áo màu quá sắc sỡ ra đường hay vào một đám hội thì có khác gì như bắt mọi người phải chú ý tới mình như chú ý tới một bức tranh quảng cáo không. Mà nếu chẳng may mình có cái sắc đẹp bình thường thì lại tội nghiệp cho mình hơn nữa.

Cát-Tường

SÁCH BẢO MỐI

Hương Lửa, của Báo-sỹ Lê Hữu Mỹ, do Lạc-Hồng thư xã xuất bản. Một cuốn sách khảo cứu rất công phu, gọn gàng và đầy đủ, về hôn-nhân giáo dục. Sách khổ lớn, dày 100 trang, có hình vẽ, giá 0p90.

Gái què, thơ, của Hàn Mặc Tử, Phạm Văn Ký để tựa, Giá 0p35.

Saigon tiểu thuyết tuần báo văn chương và mỹ thuật của ông Ngũ-văn-Bằng sẽ ra số đầu ngày 14-11-36. Tòa soạn và tri-sư: 154 Rue Colonel Boudonnet, Saigon.

Trung-Nam-Bắc tuần báo xã hội và văn-chương, đã ra số đầu ngày 9-11-36. Tòa soạn và tri-sư: 36 Paul Bert, Thanh-hóa.

PHỤ-NỮ với CHỢ-PHIẾN

Chỉ có Áo và GIẤY Quấn Chưa mới có nhiều màu tươi rực rỡ và những đường cong mềm mại

Chuyên đóng giầy, làm ví đầm và may Y - Phục Phụ - Nữ 33, Hàng Ngang 59, Hanoi

Nước hoa nguyên chất

HIEU CON VOI

- 1 lo, 3 gr. 0p20. 1 tá 1p60
- 1 lo, 6 gr. 0.30. 1 tá 2.50
- 1 lo, 20 gr. 0.70. 1 tá 6.00
- 1/2 kilo. 8.20. 1 kilo 16.00

PHUC-LOI

1 - Paul Doumer - Haiphong

- HANOI MM. Tehi-Long 43, Rue des Peintres
- NAMDINH Thiên-Thanh Plo Khach
- VINH Quang-Hung-Long Rue Sarrant
- HUE Phuc-Thinh 7, Rue Gia-Long
- TOURANE Lê-thư - An huyên Quang - hưng - Long
- SAIGOM Phạm - hạ - Huyên 36, Rue Sabatrain

NỤ CƯỚI VÊ

HÔN NHÂN

1.) Ý nghĩa của chiếc nhẫn « ma-dê »

— Tại sao lúc có vợ có chồng người, ta lại đeo nhẫn « ma-dê »?

— Nhẫn « ma-dê » là một cái vòng tròn, hình dung sự sung sướng không cùng, cũng như sự khổ sở không cùng. Mặt nhẫn nhân, chỉ sự bằng phẳng và vô vị của đời người đã lấy nhau.

Đeo nhẫn dễ, lúc tháo khó, cũng như lấy nhau dễ, bỏ nhau khó.

2.) Cũng thế

Một anh chàng Ấn-độ chết rồi, tới cửa thiên-đường của Brahma. Thành hỏi: anh đã xuống đền tội dưới địa-ngục chưa?

— Chưa chưa, nhưng ở trần gian tôi đã lấy vợ rồi.

Thành phân:

— Thôi cũng thế. Cho anh vào!

3.) Đùng lo

Hai vợ chồng vừa mới lấy nhau. Chồng vốn chơi bời có tiếng. Tối hôm đầu vợ bảo chồng:

— Trước khi lấy tôi, cậu đã chơi bời đủ rồi, từ đây trở đi thì thôi nhé, đừng chơi bời nữa, đại độ nữa.

Chồng:

— Mọi đùng lo, lần lấy vợ này là lần cuối cùng tôi làm một sự đại độ.

4.) Đợi khôn lớn

Người ta khuyên một ông bố hãy đợi cho con khôn lớn hơn rồi hãy cho lấy vợ.

— Tôi tưởng không nên đợi nó khôn lớn, vì lúc ấy nó không chịu lấy vợ nữa.

5.) Một câu truyện

— Có bao giờ bác giải nói công việc làm ăn khó nhọc của bác ấy với bác không?

— Có, mỗi khi tôi muốn may vá hay sửa một thứ gì.

6.) Mẫu tư tưởng

— Một chàng thật si tình với tình nhân thường khiến ta mơ mộng, nhưng một chàng si tình với vợ lại làm cho ta phải mỉm cười.

— Không còn gì dễ người đàn bà gì trở lại yêu chồng hơn là một khi đã bị thất vọng trong một việc thăm vụng.

— Chung tình là gì? là một cơn ngứa khổ sở mà mình bị cắn không được gãi.

— Sự mình khó tha thứ nhất cho một người mình đã yêu, là lúc lại gặp thấy người yêu ấy xinh đẹp hơn hồi còn yêu mình.

(Larousse du XIXe siècle)

Côi Dương

CÁI DUYÊN

CỦA CÁC

TÀI TỬ' MỸ

TỪ lúc ra đóng trở đến năm 1930, Mary Pickford, một ngôi sao trên màn ảnh Mỹ nhận được 19.000 thư các nơi gửi đến cầu hôn. Thế cũng chưa nhiều bằng cô Corinne Griffith, đồng thời nhận được 30.000 bức thư tình của người yêu các xứ.

Một ông bá tước xứ Autriche viết thư cho cô nài cô gửi tiền lộ phí để ông ta đi từ xứ mình sang Hollywood mà làm lễ cưới với cô, vì ông ta yêu cô hết sức, song phải cái tội nghèo...! (Nhưng về lòng tự-ái thì ông ta là một tay giàu lớn).

Một chàng học sinh Ấn-độ từ Calcutta gửi sang cho Griffith một bức thư trong đó chàng giở hết tài văn chương ra đề ngỏ nỗi lòng trên 14 trang giấy.

Lại ba cậu học sinh Mỹ chụp chung nhau một bức hình rồi

MẤY KÝ LỤC

Ký lục về... cưới vợ

CHÀNG SYLVESTRE PLUMÉE, người xứ Illinois (bắc Mỹ) rất thích kỷ lục về... cưới vợ.

Đã 63 tuổi đầu mà lại thật nghiệp, nhưng chàng ta không do dự gì mà chẳng cưới thêm vợ lần thứ mười.

Vợ thứ chín, chàng ly-đi vừa được một tháng.

Trong khoảng 38 năm trời, chàng có tất cả mười vợ.

Những ý nghĩ thay đổi về vấn-đề hôn nhân của chàng rất nhanh chóng.

Cách đây mười năm, vợ thứ năm của chàng đợi chàng tại tòa đốc lý để làm lễ cưới, thì trong lúc ấy chàng vừa ký xong giấy mà ly-đi người vợ thứ tư tại một tòa đốc lý xứ khác.

Thời gian cuộc xum họp thứ bảy

cùng gửi cho cô, nài cô ta chọn lấy một người mà kết hôn, và viết thêm rằng: « Chúng tôi phải dùng chung một bức ảnh mới hồng có hy vọng, vì nếu người bạn bên trái tôi cô không ưa, thì đã có anh bên phải. Nếu anh này cũng không đẹp lòng cô nữa, thì đã có tôi đây ».

Chẳng những vẽ phái đẹp được các thanh niên các nước gửi « đỡ mắng » tới, mà vẽ phái khỏe cũng được bạn má hồng đề ý tới một cách sốt sắng.

Đi xem chớp bóng ai còn quên được anh chàng Clive Brook vừa trẻ vừa đẹp trai. Chính chàng đã kể truyện với một văn-sĩ Pháp trong một khách sạn ở Hollywood rằng:

— Ông tưởng-tượng xem tôi khó chịn biết chừng nào. Một tiền thư ở tận Nữ-ước mê tôi trên màn ảnh, rồi đến tận đây cứ một mực muốn cùng tôi kết nghĩa. Tôi đã tìm hết sức để tránh mặt cô ta, nhưng khó chịu nhất là ngày nào cô ta cũng gọi đến nam, sáu lần điện-thoại buộc tôi nhận lời.

Những câu truyện nên thơ như thế chỉ ở Mỹ mới có!

(Maurice Dekobra - Aux cents mille souvenirs)

Mạnh Phan thuật

của chàng vì như cái kiếp hoa hồng ngán ngủ: chỉ trong một buổi sáng thôi.

Thật chắc chắn một kỷ lục ít ai phá nổi. Nhưng, trái lại, với người vợ thứ ba, chàng lại ăn ở lâu dài hơn hết: mười tám năm và được với nàng mười đứa con.

Chàng Plumée vẫn còn hy vọng phá kỷ lục mãi mãi...

(Theo báo Lu)

Ký lục về... đường trường

CHÀNG phải chỉ có loài người mới phá nổi kỷ lục mà vượt qua bề rộng mà thôi. Chính loài chim cũng là kẻ cạnh tranh đáng sợ. Trong loài chim, có giống chim « mouette populaire » là giống chim dai sức có tiếng.

Ở bắc cực, mùa hè mặt trời hàng tuần không lặn, thì nó ở đó và áp trũng. Hết mùa hè, nó bay đi nam cực, thế là hàng năm nó vượt qua 40.000 cây số.

Mới đây, một con vịt trời (canard sauvage) làm cho ta ngạc nhiên hơn hết, vì nó đã vượt qua biển Đại tây dương. Người ta bắt được nó ở bờ biển phía bắc Mỹ và biết chắc rằng nó ở tận Âu châu nhân nhờ thuận gió, mà vượt qua Đại tây dương.

Hiện bây giờ nó đương nằm nghỉ ngơi trong vườn bách thú Lenox sau một cuộc hành du mệt mỏi.

(Excelsior)

Ký lục...quyên sinh

MỘT cô bé ở Vienne, tên là Hilde Strassinger, năm nay mười chín tuổi, là người đã chiếm được một kỷ lục khác thường; kỷ lục quyên sinh nhiều lần không chết.

Cô bé bắt đầu muốn chết từ năm mười bốn tuổi. Cô tìm cách tự-tử bằng thuốc độc, chỉ vì cha mẹ cô không cho cô đi nhảy đầm. Người ta cứu được. Nhưng từ đây có thấy sự chết có những thú vị hay hay. Một bữa kia, cô đâm đầu qua cửa sổ nhà gác, nhưng may sao một cái đệm phơi ở sân gác từng dúi đón lấy cô. Lần khác, cô bé đâm đầu xuống sông, người ta vớt lên được. Lần thứ tư, cô lấy dao cắt đứt mạch máu, nhưng người ta chuyển máu nhiều lần cho cô nên lại cứu được. Cha mẹ cô phải cho con vào nhà thương chữa bệnh thần kinh; được ít lâu, cô bé xem chừng chữa được cái tình ưa tự-tử. Nhưng vừa về nhà, cô đã chạy sang nhà láng giềng cởi quần áo ra, mở một cái lỗ ong cho ong đốt. Lại phải đem vào nhà thương và cô lại vẫn không chết. Nhưng một hôm, Hilde đâm đầu qua cửa sổ lần sau cùng. Có chỉ lịm đi ít lâu vì đầu vấp phải tường. Lúc tỉnh dậy, cô khỏi hẳn không muốn quyên sinh nữa.

Neues Wiener Journal (Theo báo Lu)

Chuyện Ta, chuyện Tàu

Hai bà đánh giặc giá 1 xu, là chuyện hai bà họ Trưng đánh Tàu. Nguyễn-Tử-Riễn soạn rất hay, lại có hình vẽ đẹp, 16 trang lớn, vài ngày ra một cuốn.

Lịch sử Vợ Bà Đê-Thám mưu trí giỏi giang vô cùng, Thám nhờ có người vợ này mà nổi tiếng « Kiệt liệt ». Tron bộ đầy 96 trang, giá 0p.10

24 người anh hùng cứu quốc đầy 554 trang lớn, bìa đẹp, giá 1p.20

Tục 24 người anh hùng cứu quốc đầy 160 trang lớn, giá 0p.40

Tiến Hán diễn nghĩa chuyện Bao-Công. Hạng-Vũ hay vô cùng, đầy 666 trang lớn, bìa đẹp giá 1p.30

Đông-Chu liệt-quốc diễn nghĩa hay hơn Tam-quốc, đầy 1111 trang, giá 1p.50

Mua buôn, mua lẻ, thơ, mandol để cho nhà xuất-bản;

Nhà in Nhật-Nam

120 --- Phố hàng Gai --- Hanoi

(Có gửi Contre remboursement cước phí khách hàng chịu)

VỆ SINH VỀ CÁCH ĂN HÀNG NGÀY CỦA TA

PHẦN đông chúng ta trong khi khỏe mạnh và cả khi yếu, hoặc đã bị các chứng bệnh về bộ máy tiêu hóa, đều không để tâm tới vệ-sinh về cách ăn hàng ngày hơn nữa, ta không hề nghĩ đến sự đó bao giờ. Ngờ đâu nhiều khi chính chỉ tại ta không biết cách ăn mà hay bị đầy bụng, nặng ngực, nhức đầu, mệt sau bữa cơm, và bị hầu hết các chứng bệnh về bộ máy tiêu hóa.

Một người đau dạ dày chẳng hạn, có thể mau khỏi hơn, nếu ngoài thuốc men, người ấy biết sửa đổi cách ăn hàng ngày.

Vậy ta phải ăn theo cách nào?

— Rất dễ và giản-tiên.

Ta phải ăn rõ chậm, nhai rõ kỹ (điều này, dân khác lại đến trăm, nghìn lần cũng không là thừa).

Trời đã phú cho ta hai bàn răng mạnh mà sao ta không biết dùng?

Ăn chậm, nước bọt có đủ thời giờ ngâm vào đồ ăn, và tiêu hóa đồ ăn trước cho dạ dày. Nước bọt có tính cách làm tiêu hóa tốt lắm. Ví dụ: khi ta ngậm miếng bánh tây hay miếng đồ ăn gì lâu trong miệng, ta thấy đồ ăn ấy và miệng ta chua, ấy là nước bọt đã làm cái phân sự « tiêu hóa đồ ăn trước cho dạ dày », như vậy, dạ dày và ruột chỉ còn phải làm một công việc rất nhẹ và được khỏe luôn. Các chất bột trong đồ ăn đều ngấm vào trong tạng phủ ta rất dễ, đồ ăn lại không bị tích chứa trong ruột ta.

Bác-sĩ Mac Ellen có nói rằng: « Mỗi khi ta ăn vội, không nhai kỹ thì ta cứ tin chắc chắn rằng ta đã làm hại dạ dày nhiều lắm đấy. Vậy ai muốn có sức khỏe hãy bắt đầu học nhai đồ ăn đi ».

Lại còn nhiều người, khi nhà có trẻ con ngồi ăn cơm cùng bàn thì hay dục chúng nó ăn mau cho xong bữa, kéo người lớn đứng lên, chúng con ngồi mãi, hoặc nói khích cho chúng nó ăn thì nhàu cho thật mau, như vậy hại lắm, nhất là khi răng chúng nó xấu, hoặc đau không nhai được mạnh.

Ăn nhiều. — Bác-sĩ Ellen và Holstein nói rằng: « Ta thường ăn nhiều quá, người ta chỉ sống bằng một phần tư đồ ăn hàng ngày và chết về ba phần tư kia (L'humanité ne vit que du quart de ses aliments et meurt des trois autres quarts). Vậy ta phải tránh những bữa quá no, và phải đứng lên trước khi tráng miệng. Ta phải tập cho lúc nào ăn cũng phải hơi thèm, hơi đói thì sẽ khỏi đầy bụng và mệt người sau bữa cơm ».

Sau hết, ngoài những cách nói trên, ta còn phải giữ cho tâm trí hòa-bình, yên tĩnh và thanh thoi.

Cấm không được đọc sách, tính toán, gặt gồng trong khi ăn. Công việc hàng ngày, câu truyện đang nói dở, vấn đề quan trọng đang bàn cãi, đều phải gác bỏ một bên.

(Dịch theo sách Vệ-sinh và trường sinh). Văn-Binh

Liệt

Muru loài vật

O' cù-lao Madagascar (phía đông châu Phi, dưới quyền bảo hộ của nước Pháp) thường có từng đoàn chó rừng đi kiếm ăn từ vùng này sang vùng khác.

Khốn một nỗi những đàn chó ấy thường phải vượt qua sông ngòi đầy những cá sấu. Mà cá sấu lại là loài ưa thịt chó rừng. Muốn lối sang sông mà không bị vào bụng cá sấu, những đàn chó ấy lập ra nhiều mưu mẹo rất khéo để lừa các chủ cá sấu háu ăn kia. Vài con trong đàn chó chọn một chỗ bờ sông đứng cần, cần thật to cho bao nhiêu cá sấu đều đến tụ họp ở chỗ ấy để đợi. Chúng tưởng rằng các con chó kia sẽ lội xuống đấy. Cá sấu nhiều đến nỗi người ta chỉ thấy trên mặt sông những lưng cá sấu đang chen chúc nhau và mõm con nào cũng há hốc ra, yên trí thế nào cũng được một bữa tiệc chó no nê.

Lúc đàn chó đoán chừng rằng bao nhiêu cá sấu đều tụ họp đông đủ ở đấy cả, đàn chó ra sức chạy một mạch lên trên mạn ngược của con sông, rồi ung dung lội sang sông, không sợ xa vào mõm cá sấu nữa.

Đến lúc cá sấu biết mắc mưu, chạy đến thì đã muộn rồi.

Foueroy và người học trò dốt

VỀ truyện thì, Foueroy trước khi giám đốc nhà học chính, có lần làm giám khảo về môn hóa học: ông kể lại một truyện như thế này:

Một hôm ông hỏi một người học trò vào vấn đáp. Sau khi câu học trò đứng

yên không trả lời được một câu hỏi rồi dề, ông nói:

— Cậu em không hiểu gì cả. Nói làm câu trả lời vớ vẩn! Bã làm mất thì giờ của chúng tôi! Anh loong toong! Đem ra đây một bó cỏ khô cho cậu này ăn đi em đi...

Nhưng thì sinh cũng không vừa, đáp lại rằng:

— Anh loong toong! nhớ đem ra đây hai bó để tôi cùng ăn với ông này!

Câu truyện này chính có thật.

Paris Soir

Vô địch thuốc lá

VÌ nạn kinh tế lan khắp hoàn cầu nên biết bao công xưởng Âu-Mỹ phải đóng cửa, nhưng chỉ có những xưởng thuốc lá là càng thấy thịnh vượng. Sau một cuộc điều tra, người ta biết rằng mäch

ràng nước Mỹ đã giữ chức vô địch về sự tiêu thụ thuốc trong năm vừa qua (1935). Theo bảng thống kê thì trong khoảng 20 năm, ta thấy những con số không lồ sau này:

1905 tiêu thụ 3 nghìn triệu điếu — 1910 6 nghìn triệu điếu
1915 ..... 14.800 triệu điếu — 1920 11.500 triệu điếu.
1925 ..... 65.000 triệu điếu — 1935 140.000 triệu điếu.

Nếu ta đem nối liền điếu nọ với điếu kia thì ta sẽ có một con đường dài hơn 10 triệu cây số. Đem 140 nghìn triệu điếu thuốc ấy chia cho số dân cư hiện thời ở nước Mỹ thì mỗi người, kể cả lớn, bé, già trẻ, phải dùng 1.000 điếu trong một năm. Ta thí dụ mỗi điếu chỉ bán một xu Hoa-kỳ thì con số ta thấy sẽ là 140 nghìn triệu xu.

Như thế mới là sự ăn tiêu của dân Hoa kỳ mà thôi.

Pierrot

LƯỢM LẶT TRONG SÁCH

Đừng có nói!

Đừng có nói: « một lời thì có thể làm chi được? »

Vì chỉ một lời nói cũng đủ an-ủi một tâm hồn.

Đừng có nói: « đó chỉ là một lời thôi! »

Vì một lời cũng đủ làm tan nát một tâm hồn.

Muốn cho xe khỏi trượt xuống dốc, muốn cho cái xe đang lên dốc phải lật đổ, chỉ một viên đá cuội là đủ rồi.

Quên đi và tha thứ!

Ta hãy đảo một cái mỡ tận trong đáy tâm hồn ta. Cái mỡ đó sẽ như những nơi hoang tịch chẳng có một con đường nhỏ nào đi tới. Rồi trong sự im lặng ngàn năm, ta đem chôn ở đấy những vết thương lòng. Trá tìm ta sẽ như bỏ được một gánh nặng. Sự bình tĩnh sẽ tràn ngập lòng ta.

Ch. Wagner

Những tay nhảy dai

DÂN Anh rất thích khiêu vũ. Họ thích đến nỗi hồi tháng Mars 1923, chàng Mac Donald và cô Mac Coy, hai tay nhảy nhà nghề ở Edinbourg đã được công chúng hoan hô vì đã nhảy luôn trong 14 giờ 36 phút, không ăn và cũng không ngủ.

Kỷ lục ấy ai cũng tưởng đến đó là cùng kiệt và sẽ bất địch. Ngờ đâu hai hôm sau kỷ lục ấy tăng lên những gần một giờ và chuyên về tay cô Eddie Cob và chàng

Chiff Houghton vì hai người này đã nhảy luôn 15 giờ 25 phút.

Không biết rồi sau ai sẽ nhảy dai hơn?

(Alm Vermol)

Các thầy cảnh sát từ-tế quá

THÀNG bé con đa đen Jimmy Childs, mười hai tuổi, bị các thầy cảnh sát ở Jefferson City (Mỹ) bắt vì tội ăn cắp xe đạp.

Hồi đưa bé được tha, Nhưng cách đó mấy ngày, nó lại ăn cắp một cái xe đạp khác.

Trước sau, Jimmy ăn cắp xe đạp và bị bắt bảy lần. Đến lần sau cùng, các thầy cảnh sát liền gộp tiền nhau mua một cái

xe đạp...đủ nó. Từ đấy, Jimmy không ăn cắp xe đạp nữa.

Các thầy cảnh sát khỏi phải cái phiền bắt mỗi một người.

Theo báo Time

HOTEL DE LA PAIX — HANOI

— Entièrement Remis Neuf —
Salle de Café Moderne — Billards
Fraîche et agréable
Au centre de la Ville et des affaires

Sa cuisine est réputée la meilleure de Hanoi
Le Restaurant de La Paix est le rendez-vous de la bourgeoisie annamite, à qui le meilleur accueil est toujours réservé.

Repas soignés à 1p.20
Chambres R-P Bert à partir de 1p.50
Pension table au mois à partir de 35p.00
Chambre et Pension — id — 60p.00

Salle Grill-Room — Salons Particuliers
Diners Fins sur Commande
Téléphone n° 48

CHARLES GUILLOT — Propriétaire - Gérant

2° TRÀ O

PHÚNG

CƯỜI NỬA MIỆNG

THUẾ HOA LỢI Ở TRONG NAM

Hội đồng quản hạt trong Nam đã đồng lòng làm việc cho dân: họ nhất định phản đối môn thuế hoa lợi.

Họ biện luận cứng cáp lắm. Ở trong nước có nhà giàu và nhà nghèo. Nhà giàu vốn là giương cột của nước. Nếu đánh thuế hoa lợi, họ sẽ bị nguy nan suy sụp. Họ nguy nan suy sụp thì người nghèo còn biết trông cậy vào ai, có phải là chết đói cả không? Ấy thế là vì dân nghèo mà họ phản đối thuế hoa lợi vậy.

Và lại, nếu họ suy sụp, thì họ hóa ra nghèo, còn lấy ai giàu để mà đánh thuế hoa lợi nữa.

Ông Thống đốc miền Nam không biết cho như thế, lại nói toạc móng heo ra rằng ở Hội đồng thiếu mặt người: một người dân, một người dân quê cơ cực. Đoạn, ông lại bảo như tát nước vào mặt các ông hội đồng mập ú rằng các ông ấy đều do cách thức tuyên cử tư bản mà ra, nên mới bênh vực riêng cho bọn phú hào, nên các ông ấy mới dùng quyền hạn của mình để bắt đồng bào nghèo phải chịu đau khổ đến cực điểm, và trái lại, cho giai cấp phú hào được đủ mọi điều thỏa thích.

Chắc các ông hội đồng mập ú nghe thấy những câu chua chát ấy nóng người lên đến chảy ra được ít mồ...

... Nhưng tiền của họ không chảy ra là họ bằng lòng rồi.

Hoàng-Đạo

Lòng hy sinh của ông Trương-công-Thuận

Ông Thuận vừa là ông hội đồng quản hạt, vừa là một nhà phú hào.

Tin... khó tin

Ông ấy sẵn sóc đến dân lắm. Nghĩa là ông ấy bảo vậy.

Đáp lại bài diễn văn của ông Thống đốc Pagès, ông ta nói mạnh bạo:

« Chúng tôi không quên dân. Chúng tôi đã xin giảm bớt thuế dân, xin lập thêm trường, xin thêm học bổng cho học sinh nghèo. Nhưng dân nghèo không cần có nhà nghỉ mát ở Dalat và các sự xa-xỉ khác, họ chỉ cần có trường học cho con họ, chỉ cần thuốc men cho họ. Vậy nhà giàu chúng tôi chịu hy sinh cho người nghèo, nhưng sự hy sinh ấy phải có lợi cho dân nghèo mới được ».

Dân nghèo còn đợi gì mà không cảm ơn cái dạ... dày của ông hào phú Thuận. Lòng hy sinh của ông ấy và của bọn nhà giàu của ông

ấy to tát thay? Ông ấy có thể hy sinh cả tài sản cho dân nghèo đấy, vì nếu hy sinh như vậy sẽ có lợi cho dân nghèo... Nhưng ông nhất định không bỏ thăm cho môn thuế hoa lợi. Vì nếu ông hy sinh mất một phần hoa lợi, thì ông lấy đâu tiền đi nghỉ mát ở Dalat, một sự không cần cho dân nghèo, nhưng cần lắm cho ông.

Hoàng Đạo

Bà lão Nam-phong và ông Ng. t. Lãng

CÓ ĐI CÓ LẠI

Đáp lại tiếng gọi tha thiết của ông Nguyễn-tiến-Lãng, mãi bây giờ mới có người lên tiếng.

Người ấy là bà già Nam-phong. Bà lão Nam Phong ngày ngày ra bên Mé the-thé (hát điệu kèn tây):

Này ông ơi, già cứ muốn

Vào kinh kỳ với ông cho sướng.

Này ông ơi, già cứ muốn

Vào kinh kỳ với ông.

(Chưa biết ông Lãng trả lời ra sao).

Nguyễn-tiến-Lợi

ĐIỂM SÁCH

Quyển sách nói đây là quyển « Quốc văn bối tụng » (100 bài học thuộc lòng) của ông Nguyễn-tổng-Son, huấn-đạo Ninh-giang.

Xin trích hai bài đặc sắc nhất:

THẦY GIÁO NGÀY NAY

Sư phạm học qua đã đủ rồi

Việc làm quan khám (!) ấy không chơi.

Được thầy chăm dạy mà không học,

Chịu đốt rồi sau khổ xuất đời.

CÁI CHÒI

Bấy lâu đã rặng về dai-cán,

Quét sạch chóng gai với bụi trần,

Đừng thấy bằng rơm mà chẳng trong,

Vắng la bản thiu cửa, nhà, sân.

Thơ này, ông Nguyễn-hoài-Đĩnh, đốc học Haidương, trong bài tựa của ông ta, cho rằng « đọc lên là hiểu ngay », « chưa sách nào có », « trường sơ đẳng nào cũng phải có ».

Đọc lên mà hiểu ngay thì không chắc, nhưng còn cái « chưa sách nào có » thì quả là chưa sách nào có.

Chỉ đáng buồn cho các học trò trường sơ đẳng phải học những bài văn như thế, và phiên cho các ông giáo trường sơ đẳng phải mua những sách như thế, vì không mua sao có được, « việc làm quan khám ấy không chơi » cơ mà!

Vi Tử

—Giờ đánh còn tránh bữa ăn.

—Thế mà nhà nước bắt tôi đưa lúc tôi đang ăn... hồi lộ.

Tho, nhai

LỜI THAN THỜ CỦA NÀNG MỸ THUẬT

Em đứng em buồn cạnh khóm lau,
Khóm lau than trước gió đêm thâu,
Gió thâu khóc với trăng thâu lạnh,
Ai biết tình quân em ở đâu ?

Than ôi mới được mấy thu nay,
Gặp gỡ tình quân giữa cảnh này
Là chốn em quen cười với gió,
Với trăng, với nước, với mây bay...

Họa-sĩ qua chơi lúc bấy giờ,
Lòng em phơi-phới trí ngây thơ
Em xinh, em đẹp mà không biết,
Không biết vì em ai ngàn nợ.

Lán la người khách lạ nên quen,
Rồi ngón tay tình chấp mỗi duyên.
Cái thừa ban đầu lưu luyến ấy
Ngàn năm chưa dễ đã ai quên.

Em thấy chàng yêu mới nhớ ra
Tên em là Đẹp, bạn em là Bao
Nhiều cảnh tượng, muôn hình sắc:
Ánh sáng, nonsong, mây, cỏ, hoa...

Em càng trang điểm để em xinh,
Và để màu tươi của ái-tình
Điểm khắp bầu trời thêm vẻ đẹp!
Hồ kia thêm biếc, núi thêm xanh.

Hay đâu cơn gió lạ đầu đầu
Thời lại cho em những mối sầu:
Bạn ngọc thừa về, em! khắc
Cười, nhưng phảng phất vẫn lo âu.

Rồi bỗng ngày kia em mới hay
Tình quân em đã chán nơi đây,
Chàng đi theo rồi tơ duyên khác,
— Hỡi mộng lòng ơi! ôi bóng mây!

Nay biết cùng ai ngổ nổi niềm?
Tình quân không dám ở cùng em;
Yêu nhau, dan khô còn yêu mãi,
Chàng hám vinh hoa đã miết tìm.

Như nàng Ngọc nữ ở Thiên thai,
Tiếc mãi chàng Lưu vẫn luyến đời,
Em đứng bên trường ân-ái cũ,
Rồi em than thở, bạn tình ơi!

Rồi ánh trăng kia, với gió thâu,
Với gương hồ lạnh, với ngàn lau,
Với bao cảnh đẹp vui khi trước,
Ủ rũ vì em nặng khối sầu.

LỜI THAN THỜ CỦA MỘT ÔNG PHỤ BỊ CÁCH VÌ ĂN HỐI-LỘ

Ta đứng ta buồn cạnh phủ đường,
Phủ đường như gợn mạch sâu tuôn:
Sâu tuôn tuôn ở hai con mắt;
Ai biết lòng ta đang thấm thương?

Than ôi! mới được mấy thu nay,
Chém chế làm quan ở phủ này
Là chốn ta quen ngồi hạch sách
Những dân có việc đến vòng tay.

Lý trưởng qua kêu lúc bấy giờ,
Lòng ta sung sướng, rập mưu cơ.
Hắn giàu, hắn có ta từng biết,
Lại biết thêm rằng hắn ngàn nợ.

Lán la hắn đến khẩn ta liền,
Rồi ngón tay ta lượm lấy tiền.
Cái thừa ngồi không thu nhất
Ngàn năm chưa dễ tri ta quên.

Thấy hắn đưa tiền, mới nhớ ra
Hắn theo khuôn phép. Phép ta là
Kẻ nào, thừa, kiên hay kẻ, khiêu,
Đơn muốn vào đây, tiền bỏ ra!

Ta còn gìn giữ để quan trên
Chẳng biết rằng ta vẫn lấy tiền
Của những dân ngu đem dút lót:
Ngôi cao ta vẫn cứ ngồi yên.

Hay đâu vụ gió ở đầu đầu
Đưa lại cho ta một mối sầu:
Lý trưởng đi thừa, ta khắc
Cười, nhưng phảng phất vẫn lo âu.

Rồi bỗng ngày kia ta mới hay,
Quan trên xác xuống báo từ đây
Ta không còn được làm quan nữa!
— Hỡi bước công danh! ôi bóng mây!

Nay biết cùng ai ngổ nổi niềm?
«Người ta» không muốn giữ ta thêm;
Than ôi! thời thế là xong hết!
Cái mộng vinh hoa đã cổ tìm!

Như nàng Ngọc Nữ ở Thiên-thai,
Tiếc mãi chàng Lưu chẳng đoái hoài,
Ta đứng bên trường khanh tướng cũ,
Rồi ta than thở: «Ồi trời ơi!»

Rồi phủ đường kia với linh cơ
Với viên thư ký với viên thừa
Với bao đứa sợ ta khi trước
Nay thấy ta đây cũng tăng lờ.

Thế Lữ

V. L. (Thái-bình)

— Ông đội làm ơn bắt thêm một người bán nước mắm giã vào với chúng tôi! Trong này có hàng bún chả bị giam nhưng lại vừa hết nước mắm rồi.

ĐIỂM BÁO

Cái thích riêng

Đã hai lần, ở báo *Tiểu thuyết* thứ bảy, nhà văn Nguyễn-công-Hoan hiến cho độc giả nghe hai truyện rất hay và rất văn chương về... — xin lỗi các bạn đọc — ... về phẫn, hay nói văn hoa hơn theo lối nhà văn, về cái cặn bã của đồ ăn.

Một lần nữa, cũng ở báo ấy, câu truyện «Cái lò gạch...» của ông ta cũng lại kết cấu chung quanh cái vật đó.

Tuy ông Hoan đã cẩn thận «vô phép các ngài» trước khi mở đầu câu truyện — chính thực ra ông vô phép về câu truyện trình thám — người ta vẫn không hiểu được duyên cớ của cái sự sấn sóc ấy. Sở thích riêng của nhà nghệ sĩ chẳng?

Có lẽ thế

Kỳ nào *Tiểu thuyết* thứ bảy cũng in bức vẽ đầu mục «truyện ngắn» của họa sĩ Lê-Sinh. Bức hình ấy vẽ một bông hoa với cái đầu người trẻ tuổi đang ngời bông hoa ấy.

Nét mặt của người trẻ tuổi thật là rõ rệt: người ta thấy cậu ta mặt hũu môi, tỏ vẻ khó chịu lắm. Tại sao? Tại bông hoa không được thơm, lẽ tự nhiên rồi. Nhưng cái vẻ mặt khó chịu ấy là hình dung người* đọc truyện, hay người viết truyện?

Cái tuyệt đích

Báo *Đông-Pháp*, trong một bài nói về vụ án mạng, có thuật cái thân-thể của người thủ phạm như thế này:

— «... Con một quan tổng-dộc, vợ đẹp, nhiều con, đi làm lương tháng trăm bạc, cuộc đời của ông tưởng cũng đã đầy đủ...»

Còn phải tưởng gì nữa. Báo *Đông-pháp* cứ nói phăng ngay ra rằng như thế thật là tuyệt đích!

Thạch Lam

CHÂM NGÔN

của các danh nhân Việt-Nam.

ÔNG CHÁNH NGỌT:

Máu chảy đến đâu, ruồi bâu đến đấy.

ÔNG HUYỀN TẠP HÓA NGUYỄN-HỮU-TUÝ:

Người xấu hay làm tốt, người tốt hay nói chữ.

ÔNG LÊ-TRĂNG-KIỀU VÀ ÔNG LƯU-TRỌNG-LƯ:

Ăn cây nào, rào cây ấy.
Nguyễn-tiến-Lợi (Hanoi)

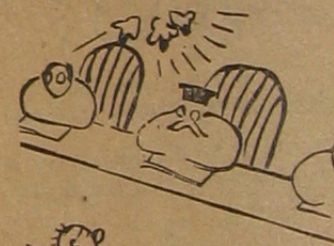
ÔNG PHẠM QUỲNH:

Bình chân như vại.

BANG BẠNH:

Tiền hô, hậu hét.

Khoa (Bạch-mai)

— Anh can tội lừa đảo! không tốt! Nói sai rất xấu, đang làm tội! mà lần này là lần thứ 15 anh can tội đó!

— Băm thế thì cũng phạm tội.
— ?!?!
— Vì con bị can án lần này là lần thứ 16 kia ạ.

ĐÃ CÓ BÁN

BÓNG MÂY CHIỀU

của HÀN-THẾ-DU

Giá. . . . . 0 \$ 35

Nhà xuất bản ĐỜI NAY đứng bán. Bru phiếu xin gửi về ông NGUYỄN-TƯỜNG-TAM, 80 Grand Bouddha, HANOI

Tổng phát hành 44 Hàng Da Hanoi.

MỘT BUỔI DIỄN KỊCH VỞ
DUỜ'NG ĐỜ'I
ở nhà Hát tây

«**Đường đời**» tối thứ bảy trước diễn ở sân khấu nhà Hát tây.

Đó là một thảm kịch pha hài kịch, theo lời quảng cáo ở trương trình.

Nhưng đó là một vở kịch... thảm hại!

Màn kéo lên rồi màn hạ xuống, giữa lúc đó những vai làm những trò dờ dẩn và nói những câu ngô nghê.

Họ bắt tay nhau, họ hôn nhau, họ «**nói lảm**» nhau, họ nhảy dầm với nhau, họ lại bắt tay nhau, lại hôn nhau... rồi

Ô. F. Petit soạn giả
Đường Đời và đóng vai nhà binh.
sau cùng họ đọc những câu bi ai như trong tiểu thuyết Từ Trầm-Á.

Cái ngô nghê được dịp phò hết dáng điệu trơ trẽn ở mấy «**sen**» họ nói tiếng tây với nhau. Ở những chỗ này soạn giả (đóng vai nhà binh tây) cho người ta nghe cái giọng tây của mình và lấy thể làm khoái trá lắm.

Cô Kim Dung, một nữ tài tử ra rún rây, có rún rây khi bắt tay, khi nói truyện, và khi... đọc những câu bi ai.

Thực là một cuộc «**nói xấu nghệ thuật**» có tổ chức.

Nếu người ta cứ lấy danh hiệu việc nghĩa để bầy những sự kếm coi ấy ra trước mắt công chúng, hẳn không mấy nổi công chúng cứ nghĩ đến việc nghĩa cũng đủ rùng mình.

Lêta

VUI CƯỜI

Của P. Lich

Mê

Ký Xuân đánh tờ tôm xuất đêm, bầy rươi sáng đi làm ngay. Đến sở ông chủ giao cho một tờ đánh máy việc cần, dặn cẩn thận xong ông ta quay ra. Một lúc có việc ông ta quay vào và lấy làm lạ thấy ký Xuân đang ngồi lưm đim, ông bèn nhắc:

— Đánh đi chứ.

Ký Xuân giật mình trả lời:
— Đánh, đánh nỡm gì? Không phải cái tôi.

Của D.T. Hữu Thanhhoa

1) **Biết kiêng**

Me tây hỏi người bồi:

— Bây giờ giờ gì mà nóng thế này?

— Bấm bà lớn gió nhà.

— Rõ khi! giờ gì là gió nhà?

— Bấm gió quan lớn với bà lớn ợ.

Me tây gắt: **Mày nói bôn với tao đây à?**

Người bồi tái mặt (giọng nói rún rún).

— Bấm bà lớn con kiêng vì là gió Tây-Nam.

2) **Hay ngủ**

Cô Châm về nhà xi-xút khóc kể về với mẹ đẻ:

— **Thằng chồng con tệ quá, con đến phải bỏ nó thôi...**

Me vội ngắt lời hỏi:

— Sao con nói hay thế?

CON — Nó chỉ ăn uống chơi bời xuôi ngày cho béo, tối về là nó ngủ xuôi đêm, con nghĩ khổ quá không lẽ chịu được.

Me không hiểu, chửi guyền con:

— **Cha tôi con, vợ chồng ai chả thế, có thể mới sinh để được chứ.**

CON gắt — **Khốn nhưng mà nó ngủ ngày ấy.**

3) **Ngỡ sao!**

Trên xe hỏa một hành khách ăn vắn tối nhà binh ngồi xem báo, ông ta tự giới thiệu với mọi người là một ông ách (Adjutant) đi tây về rồi nói truyện:

— Ở bên tây báo chí họ dễ sống, chứ không như bên ta, vì bên ấy một người soạn ra, họ cũng đọc bốn năm tờ báo một ngày.

Hai Lan ngồi bên, cười mũi ra giọng kiêu hãnh:

— **Cứ gì ở bên tây, chính tôi một ngày cũng đọc bảy, tám tờ báo, làm hôm các tuần báo cũng đến nhiều quá, đọc không xuể.**

SỨC MẠNH CỦA THÓI QUEN

Anh chàng râu quặp vì đưa đám ma vợ nên phải về khuya.

(Theo tranh của Almanach National)

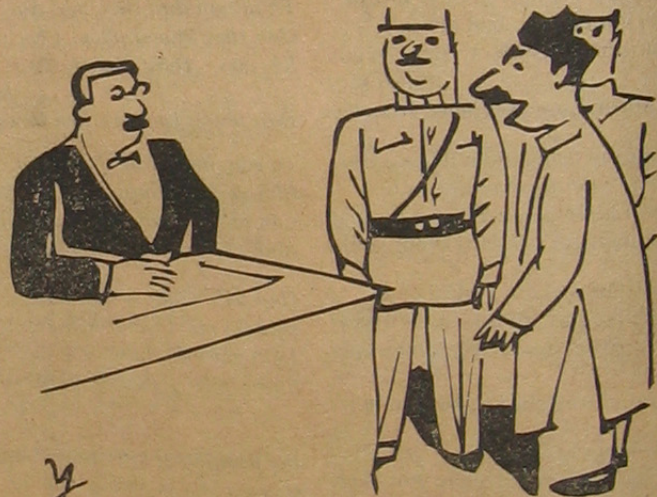
ÔNG ÁCH: Ng ai đọc nhiều thế chắc một năm cũng hết khá tiền mua?

— Tôi chả mất một xu nào cho các nhà báo.

— Nếu tôi đoán không sai thì ngài là một nhà văn-sĩ có tài viết giúp các báo rồi họ gửi báo biếu phải không?

— Cũng không phải, tôi chỉ là... em ông đội trạm. (1)

1) Vì báo của tôi các đả-tram họ để xem bóng lâu quá, nên phải viết bài này.

ÔNG CHỦ NGAY THỰC

— Ông phạm tội không tuân theo luật 40 giờ.

— Thưa 40 giờ nhiều quá, tôi chỉ bắt họ làm mỗi ngày 24 giờ thôi.

Còn biết cậy ai làm đại lý bán hàng mình ợu không nhờ

BÙI-ĐỨC-DẬU

Quản lý thương mại hiệu chè «**ĐÔNG-LƯƠNG**»

Chủ nhân hiệu tạp hóa «**ĐỨC-DẬU**»

Thương-mại đại-lý viên

(Représentant de Commerce)

30, QUAI CLÉMENTEAU - HANOI

Code Nationale Français

Hai nhà ở Hanoi, một ợp ở Hưng-Yên và hai chiếc xe hơi.
Ba hiệu ở ba phố Hàng Ngang, Chợ Hôm và Bờ Sông.
Trên dưới năm nghìn bạc mặt kỹ tại, Đông-Pháp Ngân-Hàng.
Và tấm lòng giốe chí kính doanh

Téléphone n° 717

là những vật bảo đảm mà ta cần phải đòi ở những người muốn giao dịch trong việc thương mại với ta, cũng như ta có thể đòi được ở BÙI-ĐỨC-DẬU này.

4 KỶ DẶNG HẾT MỘT TRUYỆN DÀI

Truyện một người đàn bà góa trẻ tuổi
của **Nhật Linh**

(Tiếp theo)

BÀ ăn mỉm cười ngọt ngào bảo Nhung: — Thôi con vào rửa chân tay rồi ăn cơm. Bụi cát

dây người thế kia.

Nhung giật mình nhìn vạt áo lương nhàu nát và đôi mũi giày mờ bụi, ngẫm nghĩ:

— ... Không ai ngờ đâu là bụi đường Hưng-hóa và vạt áo nát vì ngồi thuyền ở Trung-hà.

Lịch vào buồng khách cầm ra một phong thư đưa cho Nhung. Nhung nhìn nét chữ, nói:

— Thư của cô Hai trên Bắc-kạn.

Nhung về phòng mở thư xem. Trong thư Phương hỏi thăm nhà cửa, kể qua loa về cái đời nàng sống ở trên Bắc-kạn và báo cho chị biết rằng sắp có tin mừng. Nhung đọc thư thấy rõ ràng Phương được sung sướng, và nàng có cái cảm tưởng rằng Phương sống biệt lập hẳn một cuộc đời khác; nàng hỏi thăm đến việc nhà nhưng không tha thiết coi như là không can dự gì đến nàng nữa.

Nhung đọc lại câu: « Chị được

cái may ở gần nhà đi lại thăm mẹ luôn. Mẹ vì thế cũng đỡ buồn mà em ở xa cũng an tâm ».

Có tiếng động. Nhung ngừng lên. Giao ở ngoài đi vào, hai chân lê lết sệt trên nền nhà, người ướt ra ra dăng trước, như khi nó bắt chước xe hỏa chạy. Nhung gấp thư lại, hỏi:

— Bà vừa mặc áo đẹp cho Giao đây phải không? Ai mua áo đẹp cho Giao đây?

Giao đáp không lưỡng lự:

— Mẹ mua.

— Sao Giao biết?

Giao nhảy lên ngồi vào lòng mẹ, nói:

— U già bảo mẹ đi vắng để mua áo đẹp cho Giao.

Lúc bấy giờ Nhung mới hỏi hận đã đi suốt cả ngày không nghĩ gì đến con, và chợt dạ nghĩ đến những lúc Giao ở nhà khóc đòi mẹ khiến mọi người chú ý đến sự đi vắng của mình. Nhung tưởng nghe thấy rõ những lời nhắc nhỡ của bà án: « Mẹ ấy đi đâu mãi không về để con quấy thế kia... »

Mẹ ấy độ này làm sao ấy » và những câu chêm của Hòa « ...Chị con độ này chắc buồn việc gì nên thấy đi vắng luôn ». Đã ít lâu nay Nhung thấy cái oai quyền của mình ở trong nhà đã giảm bớt. Trước kia, nàng ăn ở giữ gìn, cái đức hạnh của nàng sáng tỏ quá nên Hòa vẫn dành lòng không ghen tị với nàng. Bấy giờ nàng thấy Hòa tuy chưa hẳn ra mặt, nhưng đã có cái ngăm ý muốn dim nàng xuống để cho mình nổi lên. Nhung thở dài lầm bầm:

— Nhưng mà tranh nhau như thế để làm gì?

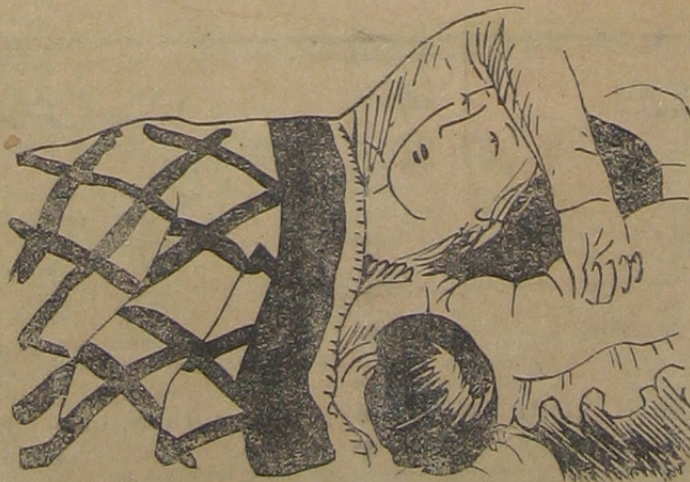
Giao dúi áo mẹ nũng nịu:

— Mẹ cái cúc áo cho Giao.

Thấy con sung sướng được mặc chiếc áo đẹp, chiếc áo mà nàng đã mua để cho mọi người khỏi nghi ngờ mình đi với nhân tình, Nhung mỉm cười chua chát, bẽ con lên. Nàng nhớ lại câu Nghĩa nói với nàng khi nhắc đến việc đem Giao trốn đi:

« Con em cũng như con anh. »

Nhung cũng còn ngẩn ngại vì nàng thấy con nàng không phải chỉ thuộc về mình nàng. Nàng cũng không biết rằng mình có quyền đem Giao đi không. Để hôm nào

nàng thử hỏi Nghĩa lại cho cần-thận về việc đó. Dầu sao, có quyền hay không cũng thế thôi, vì nàng biết rằng mình vẫn có quyền bỏ đi lấy chồng, nhưng có những cái khác mạnh hơn ngăn cấm. Có quyền đi lấy chồng, nhưng nếu lấy chồng thì hóa ra một người mất hết hạnh phúc, một người đi theo trai. Nhưng hôn con rồi áp má mình vào má con, hai con mắt mờ màng, lẩm bầm bên tai Giao như muốn nói :

— Còn con tôi này nữa, nhón lên biết nghĩ chắc rồi nó cũng khinh mẹ nó.

Tối hôm ấy, khi mọi người đã đi ngủ, trong buồng bà án và Nhung vẫn còn ngồi nói chuyện. Hồi vẫn vợ ít lâu, rồi bà dịu dàng nhắc đến việc Nhung hay đi chơi vắng một mình.

Nhung trong người đã mỗi một vì cuộc đi chơi xa nên vừa lấy tay che những cái ngập, vừa đáp lại uể-oải. Nàng làm như không quan tâm đến những câu hỏi của bà án, cho đó là những lời thông thường của một bà mẹ chồng rắn bảo con dâu :

— Thưa mẹ, không biết sao độ này con cứ làm sao buồn bã trong người, chỉ muốn đi chơi cho khuây khỏa.

Nàng không để ý nên không nhận thấy rằng nỗi buồn vô cớ của nàng và những cuộc đi chơi để giải buồn lại trùng ngay vào giữa lúc Nghĩa thôi dạy học ở nhà nàng được ít lâu.

Bà án lạnh lùng nói như nói đến một việc quan trọng khiến Nhung phải nghiêm nét mặt lại :

— Tôi thương mẹ, cũng muốn cho mẹ đi chơi chỗ này chỗ khác. Tôi có cấm đâu, cần gì mẹ phải giấu diếm đi một mình như thế.

Bà dẫn từng tiếng :

— ... E không tiện, mẹ ạ.

Nhung nói :

— Con xin lỗi mẹ.

Bà án ngắt lời :

— Mẹ không có lỗi gì mà phải xin lỗi tôi... Nghĩa... nghĩa là...

Nhung đã giạt mình tưởng bà

án nhắc đến tên Nghĩa. Bà án ngập ngừng rồi nói tiếp :

— Nghĩa là...mẹ không để ý đến. Mẹ phải biết mẹ khác, mà các chị em bạn của mẹ khác. Mẹ phải nghĩ đến thân mình một người đàn bà góa không thể đua đòi chị em, đi chơi nay chỗ này, mai chỗ khác như họ được.

Nhung mừng vì biết chắc bà án không mấy may nghĩ ngờ rằng nàng đi với Nghĩa. Bà chỉ muốn khuyên nàng để phòng xa giữ tiếng. Từ nay nàng không còn có cách gì đến thăm Nghĩa nữa hay chỉ còn một cách mà cách đó giản dị nhất là : trốn đi hẳn. Nàng vô tình đặt tay lên bụng, hàm mong :

— Giá mà mình có thai.

Nàng nghĩ nếu bà án đã biết hết cả chuyện thì thật là một cách rất hay giúp nàng liêu được. Thăm mong có chữa, thăm mong bà án biết chuyện để có thể quyết định việc chốn đi mà lại mong rằng bà án chưa nghĩ ngờ, lại mong rằng bà án ngăn cản để mình khỏi xa mãi vào vòng tội lỗi có thể lại quay về với cái đời đức hạnh : bao nhiêu ý trái ngược nhau loạn xạ trong óc. Nhung thấy mình lúc đó như cái chong chóng xoay đủ chiều, không nhất định chiều nào.

Nàng nghĩ thầm :
— Không bao giờ mình có thể thành một người cương quyết.

Minh do dự mà khổ vì do dự.

Nhung nói với mẹ chồng :

— Thưa mẹ, con thật là vô tâm để mẹ phải nhắc. Từ nay con xin có ý tứ hơn.

Bà án lộ vẻ vui mừng :

— Mẹ nghĩ thế là phải. Họ khác, họ tự do được. Còn mẹ, không phải mẹ chỉ giữ gìn cho mình mẹ mà thôi, mẹ phải giữ cho nhà chồng, cho nhà mẹ. Lại còn làng nước người ta trông vào nữa.

Khi bà án ra khỏi. Nhung nằm vắt tay lên trán nhìn đình màn. Nàng nhớ lại câu nàng nói với Minh hôm ở nhà có truyện lồi thòi về Phương :

— Ai chẳng biết sung sướng lấy thân, nhưng nhiều khi cũng phải nghĩ đến nhà mình, đến danh giá của mình.

Câu của nàng hôm đó giống hệt câu của bà án vừa nói với nàng lúc này.

Nhung lại nghĩ đến những lời

Minh bênh vực Phương, bảo nàng không hiểu cái khổ của Phương trong bao lâu và nói cho nàng biết không gì khổ hơn là cứ luôn luôn phải sống trong sự giả dối.

Nhung thấy mình cứ quanh quẩn với hai ý tưởng trái ngược nhau ấy không sao thoát ra được, lấy bàn tay đập lên trán, nhán mặt khó chịu.

— Cứ ngủ đi là xong chuyện.

Nhung nhắm mắt, úp mặt xuống gối, và nàng thấy hiện ra cái cảnh sáng láng của đầm Thượng Nông với bên kia bờ, trên một trái đồi, những nóc nhà tranh ẩn núp trong lũy tre. Nhung như còn nghe văng vẳng bên tai câu nói của Nghĩa :

— Chốn quê hẻo lánh ấy sẽ là cái tổ ấm ấm để hai con chim lạc đàn khổ sở đã nhiều có chỗ dung thân. (Còn nữa)

Nhất-Linh

MỘT BUỔI CHIỀU THU

Một buổi chiều kia em nhớ không?

Trời mây ngáy ngất như du lòng,

Như đưa hồn lẻ vào trong mộng,

Như thoáng reo buồn xuống quăng không.

Trên dải khăn hoa lăn bóng cây,

Bên bờ suối lượn sườn đồi mây,

Em nằm lười biếng trong Quên lãng

Hè mặc trời đi nước với ngày.

Chợt thấy em, ta mừng lại ngỡ.

Hỏi ai mơ mộng : em hay ta?

Vi ta đã hẳn cùng em mộng.

Đường ấy không tìm lối trở ra.

Chốn cũ, chiều nay, ta lại đến.

Hương thơm còn nhắc bóng tiên xưa

N-X-C

100 / 100 (khởi cả)

Hai thứ thuốc này, công hiệu như thần, ai bị phải dù nặng, nhẹ, lâu, mới, thể nào cũng khởi hẳn, 100 người không sai một. Được công-hiệu như vậy, là vì chúng tôi chế công-phụ hơn các thứ thuốc khác.

Cách chế : lấy những vị uam-được nấu thành cao (lấy nguyên chất) ; những vị sát trùng, tiêu độc, cho vào lò, nấu chỉ lấy hơi bốc lên, rồi mang ra giữa cánh đồng chôn xuống đất từ 2, 3 tháng để lấy âm-khí (vì bệnh lâu ai cũng nóng, nên phải lấy thổ-khí, để cho tính chất thuốc được mát, như thế uống mới chóng khởi được). Thuốc chế kỹ như vậy, nên không công phạt, không hại sinh-đục, uống làm việc như thường, không vất mệt, đàn bà có mang dùng được cả.

Bệnh lậu dương thoát. — buổi, tức, ra mủ, đần, sốt, tiểu-tiền ừ, v. v. dù nặng đến đần chằng nữa, chỉ dùng một lọ số 58 giá 0.50, sẽ khởi hẳn.

Triệt-nọc. — sau khi khởi bệnh tình, còn lại nước tiểu có vẩn (filament) khi trong khi vàng, thỉnh thoảng ra mủ, nhói ngứa ống tiểu, ăn độc, làm việc nặng nhọc, bệnh như phục-phát, người thân kém, tại đau lưng, mỏi xương. Bệnh Giang, còn lại : giạt thịt, nổi những chấm đỏ như muỗi đốt, rụng tóc, đần lưng, đờng một bộp số 68 (1.50) là hết nọc. Đã in thêm lần thứ hai cũng 30000 quyển sách nói riêng về cách « chữa bệnh phong tình » và « bệnh của phụ-nữ ». Ai xem cũng có thể biết cách chữa lấy, tránh được cái hại, uống phải thuốc của những ông lang mập mờ. Các tỉnh xin lại những nhà đại-lý lấy. Nếu không có, gửi 0.03 timbre, sẽ có sách gửi đến tận nơi.

Nhà thuốc BINH-HƯNG 67, Phố Cửa-Nam — HANOI

Đại-lý. — Hải-phong : Mai-linh 60-62 Paul Doumer, — Saigon : Trần-Nguyên-Cát 81 b. Charner,

Camphamíne : Phúc-hung-Long, — Sontay : Phú-Tuong 8 Phố, Cửa-Hào. Tỉnh nào cũng có.

Có cuộc thi hơn 50 giải thưởng đích đáng. Xin xem QUẢN HÙNG KIỂM HỘI bán khắp các hàng sách lớn trong cõi Đông-Pháp sẽ biết...

NGƯỜI CHA

TRUYỆN NGẮN của THANH-TỊNH

LÀN nào cũng vậy tiếng giầy của Ba vừa nên trên sân gạch. Li đã vội vàng chạy ra.

Li là con trai của Ba, năm nay mới lên hai tuổi. Nó đưa hai cánh tay nhỏ ra đón, hai bàn tay mũm mĩm, năm ngón trắng hồng, đợi Ba lời thêm để ôm chặt lấy chân.

Ba thấy lòng tự nhiên khoan khoái. Những truyện khó chịu đã làm bán tri chàng trong số như đã trôi bỏ ngay ở trước thềm. Vì nhà Ba là một thế giới con con trong đó có Li. Một thế giới chan chứa sự thân yêu, nũng nịu và ngây thơ, nó khiến cho lòng chàng sung sướng như lòng con trẻ. Nhưng cũng là một nơi rất bề bộn ngồn ngồn nữa. Mấy căn phòng khá rộng bừa bãi những đồ chơi của Li. Trên sân nhà, dưới gầm giường, cạnh chân bàn, trong góc tường, chỗ nào cũng có những chứng cứ lộ ra rằng Li đã chơi nghịch ở đó. Một đoàn xe lửa lồng chổng cạnh chân sập gu. một con cừu ba cẳng vẫn cúi đầu ăn cỏ giữa quãng đồng trường tượng, bên một ông tiến sĩ mất mũi, nhưng cái miệng đỏ chót vẫn mỉm cười... Và dưới tủ chè, con Mực đang luống cuống đưa chân trước gỡ cái đầu su tử mà Li đem úp chụp lên đầu nó.

Ba nhìn cái cảnh tượng ấy bằng đôi mắt hơn hờ và khoan dung.

Chàng bước vào, cần thận lắm mới khỏi dẫm lên đồ chơi của Li. Nhưng Li thì nắm tay chàng kéo lên, đá cả vào những toán lính chỉ đứng sắp hàng gần một bầy ngựa gỗ.

Đi tới một chiếc bàn ăn cao và rộng, Li không ngần ngại, thon lớn chui qua dưới bàn và ló Ba chui theo. Ba mỉm cười, cúi mình khom nôm chiều ý con. Có khi Ba lờ cộc đầu vào bàn thì Li phá lên cười. Chàng lại vờ đứng đầu vào bàn lần nữa.

Đến bàn giầy, Ba ngồi xuống ghế thì Li leo ngồi chững chạc ngay lên đùi Ba. Rồi ngay từ phút ấy, Li bắt đầu đem hết truyện nó đến truyện kia ra nói, nhưng chẳng truyện nào ra truyện nào. Li nói chuyện thuyên và nói một cách thành thực, cái miệng ướn ẹo, hai cánh mũi mấp máy, đôi mắt sáng long lanh. Ba không hiểu, nhưng cũng gật đầu luôn để chiều lòng con. Ba vì những truyện của con như những tiếng chim

vành khugen trên cành hót lúc sớm mai: một tràng lời trong treo, không mạch lạc, không đầu đuôi và — đó n ới là một thú vị êm đềm — không có nghĩa lý chi hết.

Li tin rằng câu truyện của mình kể là truyện hay nhất đời. Lâm lúc tìm không ra lời, Li âm ừ một lúc lâu, cau mày, gờ tay làm hiệu để cố đạt những ý nghĩ bề bồng của mình. Ba vẫn mỉm cười, vẫn gật đầu, nhưng vẫn không tài nào hiểu được.

mỉm cười cảm động mỗi khi nó nói những câu đi dóm ngày ngộ.

Ngày nào cũng như ngày nào, cảnh êm đềm của gia đình Ba cũng êm ái ngọt ngào như thế.

Nhưng trưa hôm nay đi làm về, bước qua thềm nhà, Ba vẫn chưa thấy Li ra gọi. Ba nên gột giầy thật mạnh để Li nghe tiếng, nhưng trong nhà vẫn lặng im. Ba ngạc nhiên và hơi băn khoăn e ngại. Tại sao con chim bé nhỏ kia

Ba vội dấn bước đi nhanh vào nhà, rồi hốt hoảng đi tìm hết gian buồng nào đến gian kia. Chàng bỗng cuống cuống lên, lòng xao động lên la lung. Lúc thấy vợ Ba ngồi bần thần ở trên ghế, Ba mới vững dạ. Vợ Ba mặt có sắc buồn gian, nhưng không có vẻ kinh sợ như chàng.

Ba hỏi vợ, giọng run run:

— Li đâu?

Vợ Ba thờ dãi:

— Con với cái, thực là cái tôi cái nợ!

Ba dịu tiếng hỏi nữa:

— Nhưng nó đi đâu?

Vợ Ba đứng ngay lên, đến vén bức màn hoa trước phòng giầy trở tay nói gât:

— Nó đợi cậu đây, cậu về mà xem.

Li đứng núp sau bàn, đầu hơi cúi, môi ngậm mỉm lấy một ngón tay, đưa cặp mắt đen láy tròn soe nhìn Ba không chớp.

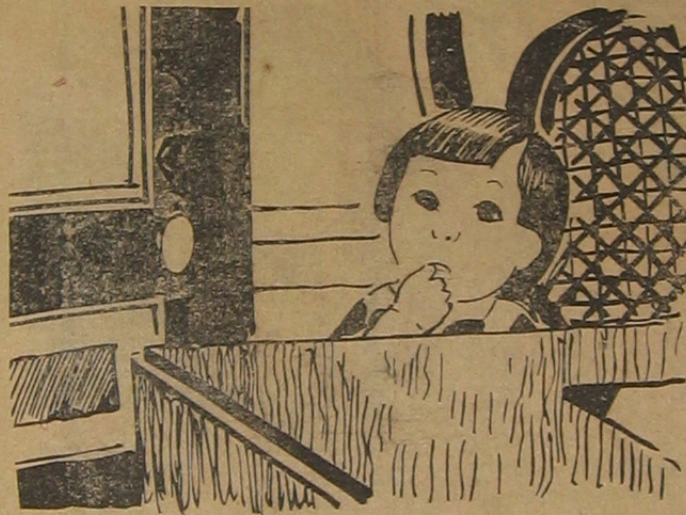
Ba không hiểu, trở mắt nhìn Li. Vợ Ba liếp:

— Đây, cậu về mà xem con cậu! Ở nhà bé cái chóc cồ xuống nghịch rồi đập vỡ ra rồi đấy.

Ba giật mình. Cái lo sợ lúc đầu đã qua, bây giờ chàng chỉ thấy kinh ngạc. Cái chóc cồ vỡ! cái chóc từ đời Khang Hy, cùng với một cái nữa trong nhà, vẫn là vật gia bảo của gia đình Ba, hơn nữa, đó là một đôi kỹ vật rất thiêng liêng mà thân sinh chàng giữ lại sau bao nhiêu thế hệ của giòng dõi chàng. Thường ngày, Ba vẫn bảo vợ rằng đôi chóc ấy phải coi là đôi của qui như linh mệnh của hai vợ chồng mình. Chàng cũng lại lấy làm vinh hạnh có trong nhà được thờ đồ cồ giá trị đến như thế. Trong cả tỉnh, — trong cả xứ nữa — chàng chưa thấy nhà người nào được làm chủ nhân sung sướng một đôi chóc như đôi chóc của mình. Ba thấy tiếc, thấy tủi, nghĩ đến thân sinh chàng, thấy đau đớn trong lòng, và thấy tất cả những tình cảm thiết tha của người vẫn còn quan niệm gia tộc cũ.

Li kéo lê từng bước lại gần cậu nó, đưa cặp tay búp-bè ra đôi âm, đôi mắt van lơn. Trong con tức giận, Ba hất tay con đi, run người lên rồi bậm hực bước sang phía phòng ngủ. Li dậm chân xuống đất, òa lên khóc. Ba mặc kệ. Li gào lóc cả tiếng:

— Cậu yêu Li! Cậu yêu Li!
Ba không thêm ngánh lại.

Trong lúc ấy, vợ Ba dọn cơm lên bàn và sắp lại ít đồ chơi của Li vứt rải rác giữa nhà.

Trông thấy khối cơm canh bốc lên nghi ngút trên bàn, Li liền bỏ phăng ngay câu truyện rất quan trọng của mình đi, vội trụt xuống kéo cậu và vợ Li đến bên bàn « dự tiệc ». Vì từ ngày Li biết và cơm lấy một mình, bữa cơm nào Ba cũng coi là một bữa tiệc nhỏ. Người cha ngồi nhìn đứa con bằng đôi mắt sung sướng khen ngợi.

không thấy riu rít và nhầy nhột ra quần lấy chán chàng?

Sáng ngày, trước khi đi đến sở, Li vẫn còn hồng hào, tươi tỉnh kia mà? — Không, chắc không có gì đáng lo. Không, chắc em Li không việc gì!

Tuy nghĩ thế, lòng Ba cũng không khỏi se lại.

Cái khuôn cửa vẫn làm khung cho cái hình xinh xắn tròn trĩnh của Li biết bao nhiêu lần, buổi nay lại vắng vẻ một cách khác lạ.

Remettez vos vêtements à neuf

chez **TÂY HỒ**

N° 46 Rue Jules Ferry — HANOI
Teinture, Dégraissage, Stoppage

Hiệu ruộm **TÂY HỒ** 46 Hàng Trống — HANOI

Ruộm, hấp tẩy quần áo dạ, nhưng, len và tơ lụa như mới.

Máy y-phục phụ nữ kiểu mới và cũ do máy nhà họa-sỹ trông nom; 'cai cắt cam-doan không dấu bằng. — Giá phải chăng.

Lần đầu tiên buổi cơm trưa hôm ấy sự yên lặng thay cho cái vui vẻ thường ngày. Li ngồi ở đầu bàn không còn nũng nịu đòi câu gắp cho như mọi khi nữa. Nó ngoan ngoãn và cơm ăn, và chốc chốc lại nhìn cậu nó một cái. Ba không nói gì hết, vợ Ba cũng dẫn dỗi và hai người coi như không có Li ở nhà. Đưa bé thờ dài và hơi phụng phịu.

Gần xong bữa, Ba lạnh lùng nói :
— Không cho thằng Li ăn nữa bữa này.

Li ngheo đầu sang một bên nhìn cậu nó, mặt sịu xuống, môi mấp máy chực khóc, rồi đưa hai tay ra đòi mẹ ẵm đi ngủ. Lúc vợ Ba bế Li vào, Li còn ngán lại nhìn.

Ba buồn rầu đi sang buồng giấy, ngồi cau mày nhìn mỗi lên cái lọ mực và thấy một nỗi buồn rầu gay gắt, khó chịu ám trong tâm trí chàng.

Sự bức tức càng người dần thì Ba càng thấy sự nghiêm nghị của chàng vừa với hơi tàn nhẫn. Đôi mắt đen láy và yên lặng của Li nhìn chàng lúc này càng rõ vẻ oán trách. Ba bỗng thương con một cách dâm dúi, một cách tha thiết như người có lỗi và ăn năn.

Chàng nghĩ đến tiếng kêu khóc của Li lúc trước, nghĩ đến vẻ sợ hãi chịu lụy của đứa trẻ non nớt yếu đuối ấy trước sự giận dỗi của chàng. Chàng không ngồi được yên, đến ngay bên chiếc tủ cén, rồi thừa lúc vợ đang cầm củi thêu màu khăn hồng, Ba vợ ngay lấy gói kẹo ngọt, thả vào trong túi và dón đèn sang chỗ Li nằm.

Lúc Ba vén cánh màn tuyen lên thì Li đã ngủ mất từ bao giờ. Chàng cảm-dộng dịu mắt nhìn con và dặt gói kẹo dưới tay Li rồi cúi xuống hết lòng yêu thương hôn lên khoe miệng xinh nhỏ của đứa bé. Mèp Li hơi dính dính. Chàng đưa lưỡi ra ngoài môi, thấy ngọt. Thì ra mẹ Li đã cho Li ăn mật trước rồi.

Ba nhìn mảnh chóc vỡ lác đác : không thể nào tìm cách hàn lại

được nữa. Vợ Ba liếc trông theo Ba và nói Li hôn, Li nghịch ngợm quá, và nếu cứ nuông nó mãi thì đứa bé ấy thành mất dạy. Nàng hen răng rồi nàng sẽ đánh để sửa phạt nó, giọng nói có vẻ gắt gỏng. Ba cũng biết rằng đó là cách nàng vượt giận mình. Ba không nói gì, nhưng nghĩ bụng :

— Mật một còn một, và liếc nữa, chiếc chóc cũng vỡ rồi.

Đến tối, Li lên cơn sốt. Nó ngủ không yên giấc và đêm hay giật mình, vật tay và ú-ớ trong mơ. Ba luôn luôn đến cúi xuống trước nỗi lo ngại nhìn Li, nắm lấy cái tay nóng bừng của con và hôn-hân như chính vì mình mà con ốm. Vợ chàng nói mạnh rạn :

— Nó sốt qua loa rồi khỏi. Mai lại nghịch ngợm ngay đây, chừ gì.

Nhưng nàng thức suốt đêm ấy và sáng hôm sau chàng thấy vợ ngồi ngủ ở bên cạnh nói.

Sau khi dặn vợ rằng nếu Li giờ bệnh thì báo tin ngay cho mình biết, Ba đến sờ lâm, nết mặt rầu rầu. Chàng lo lắng đem kể truyện Li đau với mọi người trong sở, và chẳng thiết làm một việc gì qua. Chàng cầm bút dúi ngồi lên mặt giấy, nhưng mắt nhìn đi một nơi. Mỗi khi có bóng người ở sân bước vào, Ba lại giật mình tưởng như có người đem tin ở

nhà tới.

Ba nồn nao bởi rối như người đợi một việc rất nguy hại sắp xảy đến. Thời giờ ở chiếc đồng hồ treo trong phòng giấy đi chậm lạ thường. Chàng nghĩ đến cái nôi trong phòng ngủ của chàng và tưởng đến nết mặt mẹ man của Li nằm trong đó. Không biết mẹ Li có săn sóc Li cẩn thận không. Li khát nước, mẹ Li có biết mà cho uống không, hay có thì liệu có cho Li uống nhiều quá không? Ồ, già Ba ở nhà lúc này. Già nhà Ba ở ngay bên cạnh sở!... Ba hít một hơi chậm chạp, đưa hẳn ngực lên, rồi thở một hơi rất dài, rất nảo nùng.

Mấy tiếng nói truyện ở góc phòng

nào chông dờ loạn tri.

Nhà vắng lặng. Mùi dầu quýt thản phảng phất. Không! Ba đợi đến những sự ghé gớm hơn kia.

Ba chạy thẳng vào phòng.

Vợ chàng đang ngồi ẵm Li vào lòng, nết mặt không vui nhưng không hoảng sợ. Li nghe tiếng giấy với ôm choàng lấy cổ mẹ. Ba đã thấy mừng lòng.

Chàng đưa mắt hỏi vợ, nhưng vợ không trả lời ngay, Chàng hỏi thêm :

— Thế nào, em không việc gì chứ?

— Vắng.

— Em đã chạy chơi được chứ?

— Đã...

Ba thờ dài nhẹ nhàng :

— Ồ, thế mà tôi cứ lo sợ mãi.

Nàng ruột quả, không thể nào ngồi được yên....

Vợ chàng dịu lời :

— Nhưng này, cậu a...

— Cái gì?

Nàng ngập ngừng một chút mới nói tiếp :

— Em Li khỏi rồi... Tôi đã bảo nó chỉ sốt qua loa thôi... Nhưng... lúc này tôi để nó chơi một mình trên này...

Ba chau mày dục vợ :

— Thì mẹ nói mau lên có được không!

— Lúc này nó chơi một mình, tay máy thế nào lại đánh vỡ cái chóc nữa!

Vợ Ba ôm chặt Li vào trong lòng lúc Ba lẳng lặng nhìn Li không chớp. Li sợ quá, bám lấy mẹ nó để cầu che chở thì Ba sảng tiếng nói :

— Gớm thật! Thế mà ốm với sốt!... Đưa nó đây cho tôi.

Chàng giằng mạnh Li ra khỏi lòng vợ, hai tay xốc nách dặt Li xuống đất, nghiêm nghị nhìn nó rồi bỗng ôm chặt vào mình :

— Li yêu dấu của cậu! Li yêu dấu của cậu ơi!

Thấy vợ mỉm cười ngượng ngịu nhìn chàng ngạc nhiên, Ba vui vẻ nói :

— Hoài của! hết cả chóc Khang Hy... để cho em đánh vỡ.

Thanh-Tịnh

Mới lại

PETROMAX

N° 900. — 100 Bougies
1 lít dầu hơi đốt

đặng 26 giờ

N° 821. — 200 Bougies
1 lít dầu hơi đốt

đặng 18 giờ

N° 773. — 300 Bougies
1 lít dầu hơi đốt

đặng 12 giờ

ĐÈN MANCHON KIỂU MÓI RẤT TỐT TÂN

Giờng giới chế tại Đức quốc — Đốt bằng dầu lửa và dầu sáng — Rất tinh xảo, rất lịch sự, rất bền bỉ, ngọn lửa sáng sanh, chịu đựng ngoài mưa gió — Sải đèn Petromax rất được tiện tiện, ít hao dầu — Cách đốt rất dễ dàng, không sợ chực chặc điều gì, ai cũng có thể đốt được — Các nhà sải đèn manchon thiện nghệ đều công nhận đèn hiệu Petromax là tốt hơn hết — Đèn Petromax có bảo kiết luôn luôn.

Établissement DAI - ICH

CHUYÊN MÓN BÁN CÁC HIỆU ĐÈN DANH TIẾNG :

PETROMAX, SUCCES, NOEL, ASIATIC v.v. Đồ phụ tùng các hiệu đèn đều có bán đủ.
N° 29 Bd TÔNG - ĐỐC - PH - NG — CHOLON

ĐU'Ố'II ÁNH TRẮNG

của KHÁI-HƯNG và TRẦN TIÊU

(Tiếp theo)

T RONG bọn có người nói:
— Cậu Văn làm chi Tẹo không hát nữa thì cậu hát đi!

— Ai nấy tranh nhau kêu:
— Phải đấy! Phải đấy! Cậu Văn hát đi cho chúng tôi nghe với!

Văn đứng mỉm cười mơ mộng nhìn Tẹo. Ông Trương Mẫn, người ít lời, từ nãy vẫn ngồi im ở một góc sân, mãi bấy giờ mới lên tiếng và thủ thỉ như nói một mình:

— Cậu ấy học chữ tây thì biết hát xướng ra làm sao mà bắt cậu ấy hát?

— Thì hát tiếng tây chứ sao?
— Ừ phải, hát tiếng tây. Cậu Văn hát đi!

Tẹo cũng nói:
— Anh Văn hát tiếng tây cho em nghe với nào!

Văn như mê mẩn, như điên rồ, như quên rằng trong sân có bao người đương đề mắt vào mình. Dưới đất chàng chỉ trông thấy có một Tẹo và trên trời một bóng trăng trong.

Tẹo nhắc lại:
— Thế nào? Anh nhất định không hát?

Văn cười:
— Ừ, hát nhé? Hát cho có Tẹo nghe nhé?

Tẹo cúi gằm mặt xuống, chẳng hiểu vì thẹn hay vì sung sướng:
— Anh hát thì tất cả mọi người được nghe, chứ một mình gì em.

Văn háng dặng rồi hát một mạch hết bài Serenata, mặc tiếng lao xao, mặc tiếng cười khúc khích ở chung quanh. Khi Văn ngừng lại thì tiếng cười phá lên rầm rầm như lúc đê vỡ, nước sông réo lên chảy ò vào trong ruộng thấp.

— Hát tây buồn cười nhỉ!
— Hát như khóc ấy nhỉ?
Chờ cho tiếng cười im hẳn, Tẹo khen lấy lòng Văn một câu, vì nàng tưởng Văn bị chế riễu thì xấu hổ:

— Anh Văn hát tây hay đấy chứ. Rồi nàng tò mò hỏi:
— Nghĩa là gì, anh giảng ra tiếng ta cho chúng tôi nghe với.

Văn cười:
— Nghĩa cũng đại khái như bà hát của cô.
Tẹo tưởng thực, kinh ngạc kêu:

— Ô, lạ nhỉ! Tây mà cũng có những câu:

« Thân em như lăm lăm dao,
phát phơ giữa chợ biết vào tay ai. »
Văn càng cười to:

— Có lắm chứ!
Có lẽ Tẹo vỗ ngực ngán đê được nói truyện tay đôi nữa với Văn:

— Có cả: « Em ngồi cạnh trúc,
em tựa cạnh mai, đồng dao, tay liễu biết ai bạn cùng? »

Bà lý Bà chừng đã chừng tai

theo, trong đủ các giọng cao, thấp ngắn, dài.

Lần không khí chân nân lan rộng mãi ra. Và sự mỗi một như đê nặng lên những bàn tay uể oải. Văn chợt hiểu rằng mình ở xem đã quá lâu, liền chào mọi người về nhà.

Tẹo vội đứng dậy, cuống quít hỏi:

— Anh về à? Ồ! sao lại về?
— Bà Trương Mẫn cười, bảo con:

về những câu truyện hình như kéo dài vào chỗ buồn tẻ, giữa đám người đã buồn tẻ sẵn vì buồn ngủ, vì làm việc luôn trong bốn, năm giờ không một phút nghỉ tay.

Trong sự yên lặng, người ta nghe xoèn-xoẹt tiếng rọc lá thuốc và tiếng sáo riều y-ô, y-ô một điệu ở trên không. Thỉnh thoảng một cái ngáp lớn như tiếng kêu cất lên ở một xó, tức thì ai nấy ngáp

— Con này nó ăn nói ngớ ngẩn! Sao lại về? Anh ấy chẳng về thì để ngủ đờ lại ở nhà mà à?

Câu nói vô tình, thật thà của bà Trương làm cho Văn mỉm cười sung sướng. Chàng thì thầm bảo Tẹo, khi nàng theo chàng ra công đê cái then:

— Anh ngủ đờ nhà em một tối có được không nhỉ?

Nhưng Tẹo cũng thật thà như mẹ, đáp lại liền:

— Đợc chứ! Anh cứ ngủ đờ nhà em cũng có màn, không sợ muỗi đâu.

Thấy Bé đi theo sau Tẹo, Văn ngưng ngưng, nói:

— Sao mày không ở làm giúp bà Trương?

— Con phải về hầu cậu.

Văn gắt:

— Tao không cần mày hầu. Cứ ở lại.

Chàng mỉm cười gật chào Tẹo một lần chót, rồi theo ngõ hẹp ra đường.

Về nhà, Văn không sao ngủ được, lòng bồn khoăn, rạo rạo về những sự êm đềm nơi thôn dã mà chàng như mới được làm quen lần đầu.

Tỳ tay thành cửa sổ thấp trong căn gác nhỏ. Văn ngắm trăng hàng giờ không chán. Chàng tưởng-tưởng chị Hằng gửi xuống tặng chàng một nụ cười thân mật và khuyến khích. Bất giác, chàng lâm bầm hát:

Thân em như lăm lăm dao,
Phát phơ giữa chợ biết vào tay ai?

Và mơ màng nghe văng vẳng tiếng cười ròn của Tẹo theo gió biển bay đến bên tai. Lúc ấy, những hình ảnh các cô gái Hà-thành, dù có hiện ra trong trí nhớ chàng, chàng cũng chỉ thấy mờ xạm, kén, tươi, không đáng chú ý.

Sáng hôm sau, Văn thức giấc, thì mặt trời mọc đã cao, chiếu qua những khe cánh cửa sổ ghép vụng, và làn ngày phơi nắng phơi mưa, đã toác ra. Văn ngơ ngác nhìn trần nhà, nhìn những đôi câu đối treo ở tường, nhìn những đồ đạc sơ sài, một cái bàn và bốn cái ghế lim, một cái gương đứng mờ và mốc loang-lổ, một cái tủ gỗ đẽ mộc, một bộ ghế ngựa làm bằng hai tấm gỗ đặt ghép lại nhau. Và chàng quên hẳn không biết mình nằm ở đâu. Mãi lúc nhớ tới giấc chiêm bao đương làm đờ, chàng mới sực tỉnh. Thì ra hôm qua chàng đã về làng, đã gặp Tẹo, mà cái gác chàng đương ở là nhà chàng.

Văn mỉm cười, mắt nhắm lim dim, ước ao rằng giấc mộng lại nổi.

Giữa lúc ấy, chừng nghe có tiếng động, và biết Văn đã dậy, Bé ấy cửa bung vào một cái chậu hau vừa đánh, vàng bóng và nước

Papeteries de l'Indochine

Agent Général exclusif

Caffa-Papiers

72 Rue Richaud 72 — HANOI

TOUS LES PAPIERS

đầy quá, sánh cả ra ván gác :

— Mời cậu rửa mặt rồi xuống nhà xơi cơm.

Văn chau mày, gắt :

— Com nước gì bây giờ ? Mấy giờ rồi ?

— Con không biết, nhưng mặt giới lên đã cao lắm rồi.

Văn vói áo vạt ở ghế, rút đồng hồ ra xem :

— Ô ! thế mà trưa thực ! Gần mười giờ rồi đấy.

— Đấy nhé !

— A Bè, mày không sang bà Trương ăn cỗ ?

— Thưa cậu, chốc nữa cơ chứ. Xế trưa mới có cỗ.

S

Bữa cơm sáng Văn ăn rất mau, rồi rủ Bè cùng sang nhà bà Trương Mẫn xem thái thuốc.

Tạo đương bận làm cơm ở nhà dưới, nên Văn không gặp mặt, và ngo ngác đứng đưa mắt tìm khắp mọi nơi.

— Cậu ạ, hôm nay nắng to, thuốc nhà chú Trương tha hồ tốt.

Bè nhắc, Văn mới kịp đề ý đến cái sân gạch tối hôm trước, hôm nay bị che kín dưới những xảo thuốc sợi còn xanh. Ánh nắng gầy gât chiếu thẳng xuống làm cho hơi thuốc nồng nực bốc lên. Văn, nước mắt ứa ra, đứng hắt hơi liên liền.

— Anh Văn sang mừng nắng nhà đi thực đấy à ? Quý hóa quá nhỉ !

Văn chào được một câu rồi lại cúi xuống hắt hơi.

— Thôi, anh không quen thuốc lão rồi. Vậy mời anh lên nhà.

Văn theo bà Trương đi vòng qua ba gian nhà ngang. Ở đây, trên hai đồng sợi thuốc vừa thái, ba người đàn ông và bốn đứa trẻ con đương đập cho nhau ra. Những giòng nước thuốc đen chảy xuống sân và gặp sức nóng khô lại từng đám.

Gần đấy, và cả ở hiên nhà trên, một hàng giá thái thuốc dài đến hơn hai thước, trông hình như những miếng vỏ dừa hầu để ngứa, và dưới có cắm bốn cái que diêm làm chân. Ngồi trước giá, những người thợ thái thuốc tay phải cầm vào giữa lưỡi một con dao dài như thanh phụng phát bô và mềm mại, nhịp nhàng đưa lên đưa xuống. Còn tay trái thì họ dùng để dẫn dần dây cuốn thuốc nằm dườn trên giá như một con sấu chuối không-lô. Thỉnh thoảng người ta lại dừng tay hoặc để cời giấy lạt, hoặc để liếc lưỡi dao lên viên đá mẫu đặt trên cái ghế gỗ con.

Bà Trương trở một người bảo Văn :

— Chú Anh giỏi nhất khu đấy. Anh trông tay chú ấy thái cỗ nhẹ

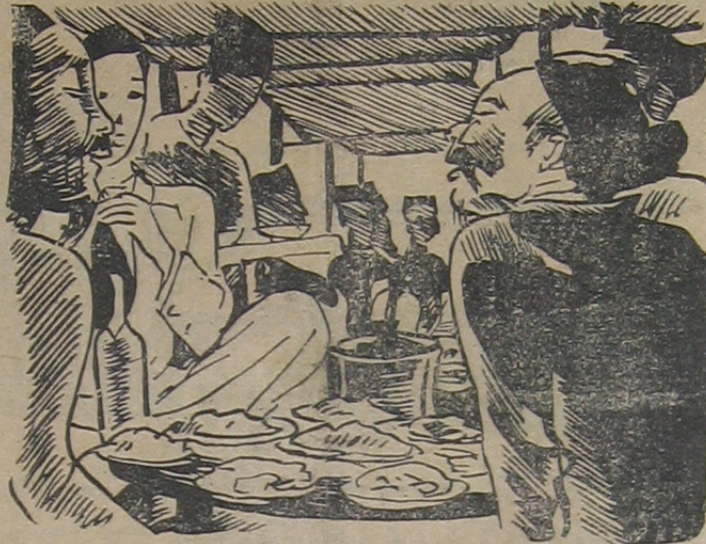
nhàng không ? Mà dây này...

Bà ta cúi xuống bốc một nắm thuốc xanh, nói liếp :

— Một trăm sợi như cả một trăm, chẳng sợi nào to, sợi nào nhỏ.

Người thợ được khen không chút mừng rỡ hay cảm-dộng, mặt vẫn trần trần và dô gay và bóng như mặt ông tượng ở ngoài chùa, tay vẫn đều đều như cái máy đưa lên đưa xuống.

— Ô ! Anh Văn sang ăn cỗ mừng nắng nhà đi, đấy à ?

Văn sung sướng quay đầu lại : Tạo và hai người đàn bà nữa, mỗi người bưng một mâm cơm bưng qua ngưỡng cửa đặt lên ghế ngựa và phân kê ở hai gian bên, rồi lại đơn đã chạy vội xuống nhà để bưng mâm khác.

Văn đứng ngây nhìn Tạo lướt đi lướt lại và mỗi lần đến gần chàng lại khúc khích cười.

— Cô to, có Tạo nhỉ ?

— Gớm ! Anh cứ chế nhà em làm gì thế ?

— Ô hay, tôi chế đâu ? Tôi khen đấy chứ !

— Cô nhà quê có gì mà to. Bì thế nào với nhà quan lớn, bà lớn được ?

Lúc ấy một ông cụ già chống

gậy trúc từ công đi vào.

— Kia chào cụ xã ! Cụ sang mừng nắng cho nhà cháu.

Cụ xã trừng mắt nhìn Văn :

— Cậu tú Văn đấy, phải không ?

— Vâng, thưa cụ, tôi sang mừng nắng.

Ông lão, giọng cười yếu đuối, xen lẫn tiếng ho xù xụ :

— Thế nào ?.. Đã xem...thuốc chưa ?

— Đã, tôi xem rồi.

Bà Trương bảo Văn :

— Cụ xã Nhận hỏi anh đã xem

— Thôi, các ông phó nghĩ tay xơi rượu đã.

Văn được mời lên giường cao nhất, cùng mâm với ba ông cụ già, râu bạc lưa thưa. Nhìn sang phần bên kia, chàng thấy Tạo và năm người đàn bà vừa ăn vừa truyện trò huyền thiên. Chàng chỉ muốn nhập bọn với họ, vì ba ông lão ở mâm chàng như cảm như điếc, chỉ nghĩ đến có ba việc : gắp, nhai và uống rượu.

Văn vừa ăn cơm ở nhà nên hãy còn no, ngồi đưa đũa nhấp chén và nhỏ nhẻ ăn vài sợi miến trong bát thịt lợn ninh.

— Anh tú làm khách quá !

— Không đâu, đi ạ. Tôi ăn khỏe lắm.

Rồi chàng đứng dậy vươn vai, vì mặc tây và ngồi xếp bằng, chàng thấy mỗi chân quá :

— Bà có đôi guốc cho tôi mượn.

— Thế nào ? Thôi à ? Anh xơi cơm đã chứ.

— Tôi đứng dậy một tí cho đỡ xương dãn thịt.

Bà Trương cúi xuống găm bàn thờ kéo ra đôi guốc da cứng của chồng, rồi lấy vạt áo lau bụi cho bóng :

— Anh đi tạm đôi giày của thầy nó nhé ?

— Còn nói gì nữa !

Văn vờ ra dăng sau nhà một lát, rồi lúc trở vào, đứng lại ở bên mâm cơm có Tạo đương ăn :

— Cỗ to quá, có Tạo nhỉ ?

Tạo cười :

— Thôi đi anh ! To đâu !

— Lại chả to ? Bốn bát nấu với đầy những đĩa, lại có cả cá bẽ, tôm bẽ, còn chả to thì thế nào mới to ? Các bà không xơi rượu ?

Cả bọn cùng phá lên cười. Tạo nói :

— Chúng tôi đàn bà, con gái, ai lại uống rượu ?

Văn vờ nhìn trời, bảo Tạo :

— Chẳng biết tối nay trăng có sáng như tối hôm qua không nhỉ ?

— Sao lại chả có. Tối hôm nay tôi sang làm giúp bên bác khán Thảo.

Văn sung sướng nhìn Tạo, cho đó là một câu hẹn hò. Nhưng Tạo thẳng thắn hỏi :

— Anh có đến làm giúp bác khán không ?

Rồi cười khanh khách nói tiếp : — Đỡ, em hát nữa cho mà nghe.

Văn đứng lặng nhìn Tạo. Mãi lâu mới rút đồng hồ ra xem. Tạo tưởng chàng coi giờ để về nhà :

— Thì anh hãy ở đây chơi đã. Về làm gì vội ?

Nhưng Văn thản nhiên như nói một mình :

— Mới ba giờ, còn những bốn, năm giờ nữa mới có trăng.

(Còn nữa)
khái-Hưng và Trần-Tiểu

BASTY!!!

Indémaillable. . . . 1p90

Bản hiệu mới dệt được chemisette indémaillable bằng pur fil mặc rất mát và bền, giá bán mỗi cái : 1p90
Lựa chọn có giá riêng đặc biệt. Kinh mời đồng bào chiểu có cho công nghệ nước nhà được mau tiến bộ

Xin viết thư về hỏi mẫu hàng ở chính hiệu :

CỰ CHUNG

100, RUE DU COTON HANOI

Bà xã Vực có hai cô gái đầu lòng: Bim và Lạch. Bim hơn Lạch hai tuổi, nhưng

trông già hơn nhiều; người nàng béo chắc, chân tay to, mắt nhỏ và hơi toét. Hai mí mắt hùm húp, đôi má bánh dức và cặp môi đầy làm cho nét mặt Bim có vẻ năng nề dần dần. Bim cả ngày làm lụng vất vả, thức khuya dậy sớm, ăn uống kham khổ nhưng người cứ một ngày một béo đên ra. Bim không hay nói, không cãi lại ai bao giờ, lúc nào cũng lì lì, vui buồn không lộ ra nét mặt. Bà xã rất yêu Bim, và tuy Bim mới hai mươi tuổi, bà đã cho là con rể chồng, ngày đêm lấy làm buồn và thương con.

Bà lý an ủi rằng con mình tuy xấu, nhưng được cái tính nết tốt, đừng đắn và chàm chỉ công ăn việc làm. Cũng xóm có ông lý Thịnh, nhà giàu, cây cối trên hai mươi mẫu; ông lý, bà lý hiếm hoi chỉ có một người con, năm ấy mười ba tuổi. Bà xã Vực biết rằng nhà ông Lý cần người làm nên rất hy vọng cho con được về làm đầu nhà ấy. Bà lý cũng đã đề mắt tới Bim và dò xét tính nết Bim rất cần thận; chỉ có một con nên bà thận trọng trong việc kén chọn nàng dâu. Có người chê Bim chàm chap. Bà đáp:

— Chàm nhưng mà chắc chắn. Tương người như thế được việc. Trong lúc nói câu ấy, bất giác bà nghĩ đến mấy con trâu ở chuồng nhà bà.

Hôm mỗi sáng hỏi, bà xã xin khất để còn hỏi ý con. Thật ra bà không cần hỏi Bim, vì bà đã biết chắc rằng thế nào Bim cũng bằng lòng. Mẹ không hỏi, nhưng Bim nghe người ta nói truyện nên biết tin. Bim không hề nghĩ đến người chồng mới mười ba tuổi của nàng; cậu bé con ấy không kể đến, việc chính là việc nàng về làm dâu nhà bà lý. Làm dâu một nhà giàu ấy, Bim cho là rất hân hạnh.

Hôm đôn dâu vì một việc hiền làm suýt xảy ra sự lỗi thời.

Sau khi mặc cả hai, ba phen, bà xã yên trí rằng nhà trai sẽ nộp cưới đủ tám chục bạc. Nhà trai lại tưởng bà xã bằng lòng sáu chục. Trước mặt hai họ đóng đủ, ông xã phàn nàn về việc đó và xin hoãn ngày cho dâu về. Sau một hồi bàn tán thương lượng, ông xã bằng lòng vậy vì nhà trai có hứa sẽ nộp đủ số bạc.

— Xin ông bà nghĩ linh con trẻ, cho chúng thành vợ thành chồng là điều cần nhất. Đợi mãi mới chọn được ngày tốt, để xin cho đón dâu. Sau sẽ xin chu tất.

Vợ chồng ông xã biết trước rằng: con đi thì tiền không về nữa, và tự cho là đã bị mắc lừa. Bà xã thương con, sợ hỏng việc nên đành chịu mất số hai chục bạc. Bà báo thăm chồng:

HAI CHI EM của NHẬT LINH

— Thôi thầy nó a. Già nẻo đi rồi giáy.

Vi thế giáy không dứt. Chỉ dứt những giáy chằng ngang trên đường làng từ nhà ông xã đến nhà ông lý để mở lối cho Bim về nhà chồng, cho Bim lấy một cậu bé mười ba tuổi sau khi đã bán thân bằng một số tiền sáu chục bạc.

Bà xã chỉ cốt lo xong việc cho con gái lớn; đối với Lạch, biết rằng không sao răn bảo được, nên bà đã coi như một đứa con bỏ đi. Bim đứng đắn, chàm chap bao nhiêu thì Lạch lẳng lơ, nhanh nhen bấy nhiêu. Lạch không biết nghe lời ai cả. Lạch như một con chim vành khuyên đẹp mà nhảy nhót luôn chân, ai trông đến cũng muốn yêu. Hai con mắt nàng trông ai cũng hình như đưa tình và đôi môi nàng nói với ai cũng như trao đổi những lời ái-án. Lạch hát rất hay; những đêm trung thu trăng sáng, không nơi nào là không có tiếng nàng. Nàng đứng lẫn trong bóng cây, những quãng đường vắng, hát gheo những trai làng đi qua, rồi cười khúc khích, lấy làm sung sướng. Nàng không có linh nết đứng đắn, nên gặp người đàn ông nào nàng cũng coi thường. Thấy chị sắp lấy Ngẫu, con ông lý, nàng ôm bụng cười lạn. Có lần gặp Ngẫu, Lạch ăn vào một bụi cây, đợi Ngẫu đi qua, gọi:

— Em Ngẫu ơi, vào đây chị báo ti li.

Rồi nàng kéo cậu bé vào, lấy hai tay xoa đầu một lúc, lại thả c ho đi

Không phải nàng biết nghĩ cho việc lấy chồng như vậy la vô lý; nàng vốn có bản tính ngang tàng nên thấy việc ấy buồn cười quá, như nàng, nàng không sao khom nỗi. Bà xã vẫn bảo:

— Còn này ngày sau chỉ đi làm đi... Chị mày còn cho tao được mấy chục bạc, chứ mày thì rồi tao mất nhờ lại mang tiếng xấu lây.

Cách đó ít lâu, Lạch theo một phường hát trèo đi lang thang hết làng này đến làng khác. Kiếm không đủ tiêu, Lạch bỏ nghề hát

trèo. Nhờ có nhan sắc và giọng hát hay, Lạch trở nên một danh ca của một xóm bình khang gần Haiphong.

Trong lúc đó, Bim vẫn sống yên lặng ở nhà ông lý. Nàng giữ đủ

bồn phún một cô nàng dâu, nghĩa là suốt ngày làm vất vả để hầu hạ nhà chồng.

Bốn giờ sáng, Bim đã dậy để băm bèo, đun cám cho lợn ăn và thổi cơm cho những người đi làm. Rồi cả ngày trông nom những việc trong nhà, hầu hạ cơm nước bố chồng, hầu chồng và các em bé. Những khi nhà có việc, ngày giỗ ngày tết, một mình nàng, con dâu trưởng, phải cang đàng mọi công việc; đầu tóc đầy tro bụi, mặt mày nhem nhuốc, mình mặc chiếc áo vá và chiếc váy đụp không bao giờ giặt, Bim hết ngồi trước bếp lửa nóng vẫn cơm, lại chạy bưng các món ăn hầu những bố lão đến uống rượu, mặt đỏ gay. Quanh năm suốt tháng, công việc của nàng không bao giờ thay đổi. Nàng không bao giờ được nghỉ ngơi và cũng không bao giờ cần phải nghỉ.

Sau ngày cưới mấy tháng, nửa vì Ngẫu đã quen Bim không sợ hãi, như trước nữa vì bố mẹ chồng bắt buộc nên hai vợ chồng đã ngủ chung một buồng. Nhưng Bim làm việc suốt ngày mệt mỏi, vào đến giường chưa dứt mình đã ngủ; Ngẫu sợ lạnh ngủ rúc vào vách vợ để tìm hơi nóng như một đứa bé nằm trong lòng mẹ.

Một lần, trên quãng đường vắng, Bim gặp một người đàn ông. Nàng không hỏi-hạn. Nàng chỉ sợ thối, và khi về đến nhà thấy sự nguy hiểm đã qua, chắc rằng không ai hay, và nếu có con cũng là con của Ngẫu, nên Bim coi như là một việc thường, đã xảy ra. Nàng không hề áy náy trong lòng tâm.

Như một con gà trống thiên, như một con lợn không tư-tướng lẫn lợn trong nơi bán thiu mà vẫn béo tốt, Bim một ngày một béo hơn, mất Bim một ngày một toét hơn ra.

Ông lý có nuôi trong nhà một ông đồ để dạy dăm ba đứa trẻ trong làng học chữ nho. Ngẫu cũng có học, học để biết dăm ba chữ xem nổi văn tự và gia phả.

Nhiều khi trong lúc vợ Ngẫu dùng cho lợn ăn, mặt mũi, chân tay bán thiu không kém gì những con lợn trong chuồng, mà đời nàng với đời những con lợn kia chưa biết đàng nào có giá hơn, đáng sống hơn, thì nhà trên tiếng Ngẫu é-a như tiếng ở thời cổ đưa lại:

« Đại học chi đạo... đại học chi đạo, đại học chi đạo, à... Tại mình mình đức, tại dân dân, đại học chi đạo ừ à... tại dân dân... »

Rồi Ngẫu vừa đọc vừa dịch ra quốc ngữ:

— Đại học chi đạo ừ... a chúng đạo đại học... tại mình mình đức... ở sáng đức sáng... ừ... a tại dân dân... ở mới dân, tại dân dân... ở mới dân.

(Xem trang 459)

GIA ĐÌNH

TRUYỆN DÀI của KHÁI HƯNG

BẢn và hai con gái xuống nhà để cắt đặt, sửa soạn các công việc.

An cũng muốn tìm cơ làng ra vườn vì thấy ông nhạc chỉ quay sang bên kia nói chuyện với Viêt, thỉnh thoảng mới bảo mình một câu không đầu: «Cậu tú uống nước», «cậu tú xoi thuốc» hay «cậu tú năm nay bao nhiêu tuổi rồi nhỉ?»

Nhưng chàng vẫn ngồi vờ vờ ngắm hết thức nọ thức kia, ngần ngừ, do dự. Đã hai, ba lần chàng nói: «Bẩm thầy, con xin phép...» Chàng toan xin phép xuống nhà, xong thấy ông án không để ý đến mình, và vẫn nhỏ to bản chuyện với Viêt, chàng lại thôi. Về sau chàng quả quyết nghĩ thầm: «Đã thế ta thử lắng tai nghe xem sao.»

Và chàng nhận ra rằng chuyện của hai người toàn là chuyện việc quan. Viêt phân nàn về thái độ bất công của ông tuần phủ, về tính nết hà khắc của ông công sứ. Rồi chàng quay ra phía An nói tiếp:

—Bẩm thầy, cứ như chú An thế mà lại hơn. Không lo sợ điều gì, thực là bình tĩnh, an nhàn, chẳng bị ai kỳ kèo, hạch sách.

An đã toan đáp lại một câu, nhưng chẳng làm thấy câu gì đích đáng. Chàng đành yên lặng ngồi nghĩ thầm: «Không lo sợ điều gì thì còn có lý, chứ bình tĩnh, an nhàn không bị ai kỳ kèo, thì thực anh ấy ước cho mình những sự cao xa quá.»

Rồi chàng nhìn Viêt nghĩ tiếp: «Hay vợ anh ấy tốt hơn vợ mình, để anh ấy được yên thân». Và chàng chưa chát mím cười: «Hừ, còn kỳ kèo chồng làm gì nữa, được làm bà lớn là toại chí rồi!»

Chàng lần đầu thương hại vợ: Lúc mới thoát trông thấy chị, nàng sa sầm ngay nét mặt xuống. Chàng vẫn tưởng chị em cách biệt nhau đã lâu ngày, nay gặp nhau thì vỗ vấp vui mừng. Nhưng trái hẳn, hai người lạnh lùng nhìn nhau, lạnh lùng chào nhau, uể-oải, rồi rạc nói chuyện với nhau như hai bên xưa nay chưa từng quen biết nhau.

Chàng tự nhủ thầm: «Vợ mình

tức tối chị, vì chị là bà huyện đã đánh, nhưng sao chị ấy cũng có vẻ khinh khỉnh đối với vợ mình. Hay chị ta cậy chị ta là bà quan?»

Viêt và ông án vẫn thân mật chuyện trò, để mặc An ngồi nghĩ liên miên. Bỗng chàng thấy thoáng bóng vợ ở ngoài hiên. Nga lượn đi, lượn lại và làm hiệu gạt chàng

An lạnh lùng hỏi:

—Mợ sao thế?

Nga không trả lời. An đến gần cố âu yếm hỏi lại:

—Mợ sao thế? Mợ mệt, phải không?

—Không.

—Vậy sao mợ lại khóc?

—Chả sao cả.

ra. An liền đứng dậy lú như máy tiếng:

—Bẩm thầy, con xin phép...

Ông án quay lại đáp:

—Phải.

Rồi nghiêm nhiên nói tiếp câu chuyện với Viêt.

An theo vợ ra vườn, phía sau nhà, đến đứng tựa vào gốc cây khế, như đã quả quyết chờ một cuộc chiến đấu. Nhưng Nga hình như quả buồn rầu chán nản, khổ sở, chỉ ứa nước mắt nhìn chồng.

An đã hơi cau:

—Nhưng mợ đưa tôi ra đây để làm gì?

Nga cầm khăn lau nước mắt, và cười gằn bảo chồng:

—Tôi đưa cậu ra đây để cậu không phải ngồi «châu rịa».

An không hiểu, nhắc lại hai chữ «châu rịa» của vợ.

—Phải, châu rịa. Nghĩa là thầy ngồi nói chuyện với anh huyện, còn cậu ngồi bên châu rịa như người ta ngồi châu rịa tồ tồ mà

không được đánh.

—An dương cảm tức bố vợ. Cậu nói khích của vợ lại như gáo dầu đổ vào đồng lửa. Chàng măm mòi, trợn mắt trừng trừng nhìn Nga:

—Cần cóc gì!

Nga đòi ngay sắc mặt:

—Trước mặt tôi, tôi xin cậu cũng nên giữ gìn lời nói một tí.

An cười nhạt:

—Thực tôi không hiểu mợ một tí nào. Mợ vừa oán trách thầy khinh rẻ tôi xong. Thế mà tôi mới thốt ra một câu chẳng quan hệ là mấy mà mợ đã kỳ kèo tôi. Có lẽ mợ chỉ cốt làm rầy tôi, làm cho tôi khổ sở, khổ nạn...

Nga đứng thút thít khóc và như nói một mình:

—Tôi làm người ta khổ sở, khổ nạn, thì sao người ta không bỏ tôi ra, không xin ly dị tôi đi!

Vốn nhu nhược, An thấy vợ khóc, lại động lòng thương, ghé gần xin lỗi, rồi nói tiếp:

—Thôi chúng ta vào trong nhà đi. Đứng đây mãi đã thấy lạnh rồi đấy. Có thai con so mợ nên cần thận.

An tưởng nói đến con đẻ vợ được vui lòng mà đừng nghĩ xa xôi nữa. Nhưng Nga như theo liền, như xoắn với cái ý theo độc nhất, cái định kiến bất di bất dịch của mình:

—Cậu thì cậu không biết tức, biết nhục...

Cho là tiếng nhục hơi nặng, nàng chữa:

—Phải, vì cậu là đàn ông, nên cậu gan được, chứ đàn bà chúng tôi lấy thế làm khổ sở lắm. Cũng là con, cũng là rệ, mà một đấng thầy coi như viên ngọc quý, một đấng thầy coi như hòn gạch, hòn sỏi, chịu sao được. Lại mẹ nữa anh không biết đấy, mẹ thiên làm kia. Anh tính, ban nãy cùng ngồi thái thịt ở dưới bếp, mà chị ấy bảo em thế này...

—Chị nào?

—Lại còn chị nào nữa? Chị huyện Viêt chứ còn ai vào đây. Chị ấy bảo em, bảo xách mẹ: «Này, Nga, đưa con dao đây». Em chả thêm trả lời ra sao, cứ nghiêm nhiên ngồi thái thịt. Chị ấy làm bộ, lên giọng bà huyện rả phết: «Nga! điếc đấy à?» Em

DẠY KHIÊU-VŨ

đàn ông và đàn bà
trong ba giờ nhày được ngay

Hội số 12 Nguyễn-Trãi (cạnh bãi Hàng Da) - HANOI

câu tiết, quay lại cho một hồi :
 «Chị làm như em là cô chánh
 tổng, cô lý trưởng sở tại vào
 huyện làm cô hầu quan không
 bằng!» Anh biết chị ấy đáp lại
 em ra sao không? Chị ấy bảo :
 «Vây cô tú làm ơn cho chị mượn
 con dao!» Đấy, anh nghe, anh
 đã hiểu chưa?

An thân nhiên, mỉm cười :
 — Chưa, anh chưa hiểu.
 — Nói truyện với cậu tức chết
 được! Cậu không hiểu chị ấy
 muốn dương cái tri huyện của
 chồng chị ấy ra?

— Nhưng chị ấy có dương ra
 đâu.
 — Thế không là dương thì thế
 nào mới là dương?

— Ủ, dẫu chị ấy dương cái tri
 huyện của chồng chị ấy ra nữa, thì
 cứ mặc chị ấy có được không?

— Thì vẫn mặc!
 — Nhưng việc ấy có can dự đến
 mẹ dẫu mà em bảo mẹ thiên lắm?

— Lại chả thiên! Như người ta
 công bằng thì nói tuế tòa một câu
 cũng xong. Đàng này không, cụ
 bênh chị ấy ra mặt, cụ bênh chị
 ấy vì chị ấy làm bà huyện, anh biết
 chưa? Cụ bảo: «Cái cô tú này mới
 trong ngành, tai ác lắm chứ! Chị
 nhờ đưa con dao thế thôi, mà
 cũng chu chéo lên». Em tức
 mình, em chẳng giữ lễ phép
 nữa, em nói phăng ngay: «Bầm
 mẹ, nếu chị ấy nhờ con thì đã đi
 một nhè, nhưng chị ấy có nhờ
 con dẫu, chị ấy sai con đấy chứ,
 mẹ muốn con làm đây tớ chị ấy
 sao?»

An đứng nghe đã chối cả tai về
 câu truyện gia-đình nhà vợ, chàng
 nghĩ thầm: «Sao mà họ đại đột,
 đi sinh sự với nhau như thế. Thì
 ai an phận nấy có hơn không?
 Hay đàn bà họ không bao giờ có
 được tâm hồn bình tĩnh, họ phải
 làm rầy người này, làm rầy người
 nọ, tự làm rầy mình luôn luôn
 như thế mới sống nổi, không thì
 đời họ sẽ buồn tẻ quá chăng?»

Giữa lúc ấy có người đẩy tớ
 chạy ra vườn :

— Ô, cậu thợ đây rồi. Mời cậu
 thợ về lễ.

An chau mày :
 — Sao bảo mai mới là ngày kị?
 — Thưa cậu vàng, mai mới
 chính là ngày kị, nhưng năm nào
 cũng thế, phải cúng trước một
 ngày. Mai mới cúng cỗ nấu.

— Thế à? Nhưng...
 Nga khó chịu đưa mắt ra hiệu
 bảo chồng im đi. Nàng biết rằng
 trong những gia đình quý phái,
 bao giờ người ta cũng cúng lễ
 tiên thường trước một ngày như
 thế. Chồng mình tỏ vẻ kính ngạc,
 chỉ phờ rờ cái nguồn cội thường
 dân ra mà thôi.

(Còn nữa)

Khái-Hưng

HAI CHI EM

(Tiếp theo trang 457)

Bim không còn nghĩ gì tới người
 em gái đồn mất đã bỏ nhà đi. Cô
 ai nhắc đến thì nàng mắng thăm
 em-«con đi», nàng coi như là
 không có người em ấy nữa.

Lạch không những chỉ làm nghề
 a dao. Khách làng chơi đêm nào
 cũng rủ nàng đến các tiệm khiêu-
 vũ; ít lâu nhờ cô bạn trai dạy nhảy
 nàng bỏ nghề cũ làm một vũ nữ
 cho một tiệm nhảy ở Haiphong.

Đêm đến, trong lúc Bim ở nhà què
 nằm ngay bên cạnh một đứa bé
 bần thủ, mình đắp một manh
 chiếu rách, thì dưới ánh đèn xanh
 đỏ, Lạch tươi đẹp như bông hoa,
 ôm một chi em cũng nhảy
 lượn theo điệu đàn du dương, đợi
 khách chơi đêm. Quạt tay ra sau
 vai, Lạch vừa nhảy vừa đùa, nhi
 nhảnh. Thỉnh thoảng thích chi,
 nàng ngả nghiêng dẫu theo điệu
 đàn, chân đạp mạnh xuống nền
 gạch, rồi ôm bạn quay vòng mấy
 lượt. Nàng cất tiếng hát theo bài

Lạch cất tiếng cười rồi nói tiếp :

— À, con nhớ ra rồi.. anh Ngẫu
 Ngẫu!

Bà xã vội can :
 — Thôi, mày đừng sang dấy bêu
 xấu lao, bêu xấu chị mày.

Lạch không nghe lời mẹ. Lúc
 sang tới nhà ông lý thì Bim đang
 ngồi bắt chấy cho mẹ chồng cạnh
 đi ngủ rơm. Lạch vén áo, ngồi trên
 bức tường thấp bao trước khu vườn
 cạnh. Dưới ánh nắng, chiếc áo lụa
 màu vàng và chiếc quần cầm nhưng
 của nàng bóng nhoáng. Mùi nước
 hoa bay thoảng.

Bim hỏi gọn một câu, lãnh đạm :

— Có về chơi.

Song gương quá, cúi mặt, bới
 tóc mẹ chồng một lúc rồi rút trịnh
 chấy đưa lên miệng cắn :

— Gớm, dẫu bu lắm chấy quá.
 Ngẫu dương ngồi ở trước hiên,
 nghe ngao hoe « đạo thánh hiền
 là rộng... đạo thánh hiền là rộng »,
 thấy người lạ mặc áo đẹp, vội chạy
 ra, rồi sợ hãi đứng ở xa, bên cạnh
 một đàn lợn con thả rong vừa mút
 ngón tay, vừa trố mắt nhìn. Lạch
 trông thấy Ngẫu, mỉm cười, nhắm
 mắt bèn mắt lại, nhảy mải mê
 riêu quen nỉ tr đó còn ở nhà. Nàng
 loay cái tiếng cười, nhưng phải
 cố giữ lại.

Lâu không thấy bà lý và chi
 mời vào nhà, Lạch đứng lên từ
 cáo.

đàn, rồi bất giác nhớ lại những
 đêm trăng ở nhà quê, nhớ lại
 những bụi tre khóm ổi, cánh cũ
 của đời ngày thơ nay đã xa lắc,
 nàng cảm động se se ngấm :

Khi đi trúc chừa mọc măng.
 Khi về trúc đã cao bằng ngọn tre.

Một ngày kia linh cơ có người
 nhân tình đưa nàng đi chơi ó-fo

~~~~~

GIÁ MỖI ĐÔI TỪ :
 3'50 TRỞ LÊN

Giày kiểu mới mùa bức 1936 bằng vải thông hơi đi rất mát chân, đẹp
 và bền hơn các thứ vải thường — Có trước nhất ở Đông-dương tại hiệu

VAN - TOAN
 95 - PHỐ HÀNG ĐÀO - HANOI

Có nhiều kiểu khác nhau rất đẹp và lạ mắt
 chưa đâu có. Có catalogues gửi đi các tỉnh

qua làng. Lạch xin phép bạn về
 thăm nhà và dặn bạn khi quay về
 dặn ở quán nước đầu làng. Bà
 xã thấy con về, ôm mặt khóc :

— Sao mày không chết đường
 chết chợ ở đầu cho rãnh, còn ben
 mắng về đây làm gì cho tao thêm
 nhục.

Thấy Lạch, bà lại nghĩ đến Bim
 và tự an ủi rằng hồng em, nhưng
 được chi. Lạch nói :

— Con xin phép u sang thăm chi
 con và... anh con xem đã nhón
 được tí gạo chưa. Anh gì nhỉ, u
 nhỉ?

Lạch cất tiếng cười rồi nói tiếp :

— À, con nhớ ra rồi.. anh Ngẫu
 Ngẫu!

Bà xã vội can :
 — Thôi, mày đừng sang dấy bêu
 xấu lao, bêu xấu chị mày.

Lạch không nghe lời mẹ. Lúc
 sang tới nhà ông lý thì Bim đang
 ngồi bắt chấy cho mẹ chồng cạnh
 đi ngủ rơm. Lạch vén áo, ngồi trên
 bức tường thấp bao trước khu vườn
 cạnh. Dưới ánh nắng, chiếc áo lụa
 màu vàng và chiếc quần cầm nhưng
 của nàng bóng nhoáng. Mùi nước
 hoa bay thoảng.

Bim hỏi gọn một câu, lãnh đạm :

— Có về chơi.

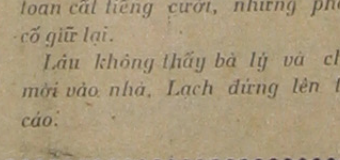
Song gương quá, cúi mặt, bới
 tóc mẹ chồng một lúc rồi rút trịnh
 chấy đưa lên miệng cắn :

— Gớm, dẫu bu lắm chấy quá.
 Ngẫu dương ngồi ở trước hiên,
 nghe ngao hoe « đạo thánh hiền
 là rộng... đạo thánh hiền là rộng »,
 thấy người lạ mặc áo đẹp, vội chạy
 ra, rồi sợ hãi đứng ở xa, bên cạnh
 một đàn lợn con thả rong vừa mút
 ngón tay, vừa trố mắt nhìn. Lạch
 trông thấy Ngẫu, mỉm cười, nhắm
 mắt bèn mắt lại, nhảy mải mê
 riêu quen nỉ tr đó còn ở nhà. Nàng
 loay cái tiếng cười, nhưng phải
 cố giữ lại.

Lâu không thấy bà lý và chi
 mời vào nhà, Lạch đứng lên từ
 cáo.

~~~~~

GIÁ MỖI ĐÔI TỪ :
 3'50 TRỞ LÊN

Giày kiểu mới mùa bức 1936 bằng vải thông hơi đi rất mát chân, đẹp
 và bền hơn các thứ vải thường — Có trước nhất ở Đông-dương tại hiệu

VAN - TOAN
 95 - PHỐ HÀNG ĐÀO - HANOI

Có nhiều kiểu khác nhau rất đẹp và lạ mắt
 chưa đâu có. Có catalogues gửi đi các tỉnh

Bim đưa mắt nhìn theo dáng đi
 ông xã của Lạch, bùi môi. Nàng
 hết sức ngưỡng mắt với mẹ chồng
 vì cô người em làm đi. May quá,
 lúc đó nàng bắt được một con
 chấy to, liền dặt vào lòng bàn tay
 mẹ chồng, nói để che ngưỡng :

— Bu nà! Con chấy kền đó nà!

~~~~~

Ban tới kể xong câu truyện, kết
 luận :

— Lễ cô nhiên là Bim được trong
 vọng và Lạch bị khinh rẻ. Nhưng
 đời một người đã bán thân bằng
 số tiền mấy chục bạc để về làm nô
 lệ một đứa bé hi mũi chưa sạch,
 đời một người vẫn được tiếng là
 con hiền, dẫu thảo, dưng đàn, nết
 na, cái đời lương thiện ấy khôn
 nạt quá, bần thủ quả đến nỗi tới
 lương lý không biết có thể dặt lên
 trên đời của Lạch, một con đi được
 không? Đời Lạch tuy xấu xa nhưng
 còn là đời một người, và Lạch tuy
 làm đi nhưng còn biết mình làm đi,
 không ù lì như một con trâu người
 ta trả tiền lôi đi vì nó được việc.

Bim khinh Lạch, nhưng thiệt ra
 Bim không có quyền vì mình với
 Lạch, một người đã có hơn nàng
 cái giá trị làm một người.

— Nhưng đó là truyện thật?

— Không hẳn là truyện thật.
 Song như Lạch thì ít mà như Bim
 thì ở xã-hội quê ta thiếu gì. Tôi
 kể anh nghe câu truyện này vì tôi
 vừa thấy một câu bẻ ước độ mười
 tuổi mà có vợ đã hơn ba năm, và
 mới dấy vào một tiệm khiêu-vũ ở
 Haiphong tôi đã được thấy một
 cô gái có lẳng lơ ôm một bạn gái
 nhảy lượn dưới ánh đèn như một
 con thiếu thân. Cô gái cô — tôi tạm
 gọi là cô Lạch — có hai con mắt
 đẹp nhưng niêm đầy vẻ buồn ảo
 não hình như dương nhớ tới quê
 hương, mong mỗi một cảnh đời
 khác mà không sao được. Tôi
 tưởng như nghe thấy tiếng cô ta
 bảo tôi, dẫu đồn tuyệt vọng :

— Em thế này cho khỏi phải
 sống như chị em.

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

~~~~~

Mùa rét năm

Hai th... may complet rất đẹp
... có chữ thêu

AVIATION - VEDETTE

các h... may pardessus hay raglan

TWARDEN - MONTAGNAC - SHETLAND

Các ngà lịch sự, sành may mặc điều yểu dùng các
hàng kể trên. Xin hỏi ở thợ may của ngài, các
hàng ấy để so sánh tốt đẹp và giá phải chăng của nó

TAN MY

Marchand de fissues
3, Place N... HANOI

Hội Vạn-quốc Tiết-kiệm

HỘI TƯ BÀN CHIỀU THEO NGHỊ ĐỊNH NGÀY 12 THÁNG TƯ NĂM 1916

Vốn của hội đã đóng tất cả là : 1 triệu lượng bạc THƯỢNG-HẢI và 8 triệu quan.

Hội Quán : 7, Avenue Edouard VII SHANGHAI
Quản-ly cũ ĐÔNG-PHÁP : 26, Chaigneau SAIGON
Số tiền dự trừ tới ngày 31 Decembre 1935 : 2.022.045p.37

về bên cũ Đông-Pháp mà thôi
Tiền cho vay trong quỹ Đông-Pháp để bảo
đảm số tiền đóng vào hội kể trên : 2.124.258p.73

XỔ SỐ HOÀN VỐN CHO PHIẾU TIẾT-KIỆM mở ngày 28 Octobre 1936

Chi nhánh : 26, đường Chaigneau Saigon
Chi nhánh : 8 ter, đường Tràng-Thị Hanoi

Củ tọa : Ông ĐOC PHU VINH
Dự-kiến : Các ông D'ORL và ông ĐUONG NHUT TAN
cùng quan Thanh-Tra đương quyền kiểm soát các hội tư bản

SỐ PHIẾU	NGƯỜI CHỦ PHIẾU	VỐN PHIẾU
Cách thức số 2 - Bộ số 1254		
3468	Bà Nguyễn-vân-Thiet ở số Lạc-Lộ Phnompenh	500.00
12660	Ông Lê-huy-Dan Tham-Tả ở Thanh-Hóa Phiếu số 9190 không đóng tiền tháng nên không được hưởng quyền lợi về cuộc xổ số trên đây.	250.00
Cách thức số 3 - Bộ số 1645		
889	Ông Kỳ Mau Giáo-học ở Vinh Long	1.000.00
Xổ số trả tiền lời - Số tiền lời là : 255p25		
2184	Ông Nguyễn-vân-Day nhà Học-Chính ở Rach-Gia	31.90
2196	Ông Phạm-vân-Khang 47 phố Hàng-Đông ở Namdinh	31.90
2197	Ông Phạm-vân-Khang 47 phố Hàng-Đông ở Namdinh	31.90
2198	Ông Nguyễn-thương-Bao 34 phố Hàng-Đông ở Namdinh	31.90
2199	Ông Nguyễn-thương-bao 34 phố Hàng-Đông ở Namdinh	31.90
2209	Cô Heleine Rerat trường Đông-Khanh ở Huế	31.90
2210	Ông Nguyễn-vân-Nha Quan-ba-Mân ở Hảiphong	31.90
2215	Ông Phung-huy-Chương 12 phố beauchamps Hanoi	31.90
Cách thức số 5 - Xổ số hoàn vốn gấp bội		
26604 A	Phiếu 2000p.00 không đóng tiền	
Cách thức số 5 - Xổ số hoàn nguyên vốn		
Bộ số 2328		
14284 A	Ông Nguyễn-vân-Chuyên Thư-ký nha Thương Chính bắc-ninh	500.00
49726 A	Ông Phạm-bình Ap-Da-Hoa ở Dalat	500.00
4405 B	Bà Ho-thị-Xuân Giáo-học ở Tây-Ninh	200.00
5538 A	Ông Nguyễn-vân-Mai Thư-ký sở Đốc-ly ở Thanh-Hóa	200.00
15848 B	Ông Phạm-vân-Do Nông-Gia ở Đình-Yên Long Xuyên	200.00
25474 A	Ông Huỳnh by buôn bán An-Hoa Rach Gia Phiếu số 7331b, 2545b 10583b, 15749b, 28858A đóng tiền trễ quá một tháng nên không được hưởng quyền lợi về cuộc xổ số trên đây.	200.00
Xổ số miễn góp - Bộ số 1146		
Giải chước lạ		
3067	Ông Nguyễn-hữu-Do 101 phố Pellerin Saigon 550p00	1.000.00
15167	Phiếu vô danh ở Hanoi	551.00
1478 A	Ông Phạm-huy-bách 334 đường bạch-mai Hanoi 141.80	200.00
23170 A	Ông Amblet Maurice sở Chan Tam Viet Tri 107.60 Phiếu số 23942A đóng tiền trễ quá 1 tháng nên không được hưởng quyền lợi cuộc xổ số trên đây	200.00

Kỷ số số nhằm vào ngày thứ bảy 28 tháng một tây năm 1936

Imprimerie Thuý-Ky - Hanoi

L'EXTREME-ORIENT CAPITALISATIO

VIÊN - ĐÔNG LẬP BỒN

Của Hội tư - bản SEQUANAISE thành Ba-lé lập nên
Công-ty vô danh hùn vốn 3.000.000 phật-lăng, một phần tư đã góp rồi
Công-ty hành - động theo chỉ-đu ngày 12 tháng tư năm 1916

Món tiền lưu - trữ (Tinh) Đăng-bạ Hanoi số 419 để Hội hoàn vốn lại
đến ngày 31 Decembre 1935 **724.480\$92** cho người đã góp.

GIÚP NHỮNG NGƯỜI ĐỂ DÀNH TIỀN
Tờng - cục ở HANOI số 32, Phố Paul - Bert. - Giấy nói số 892
Số Quản-ly ở SAIGON số 68, đường Charner. - Giấy nói số 21.835

Bảng xổ số hoàn tiền về tháng Octobre 1936

Mở ngày thứ sáu **30 OCTOBRE 1936** hồi chín giờ sáng
tại số Tờng-Cục ở số 12, phố Tràng-Tiền, do ông PHAM-HOANG-CHI, Chủ
hiệu thêu ở Paris chủ-tọa ; ông NGUYEN-VAN-TRY, Giáo-sư tọc-kỹ
và ông NGUYEN-ICH-MIEN, viết các báo ở BA-NINE dự-ọa.

Những số trúng	Danh sách các người trúng số	Số tiền hoàn lại	
Lần mở thứ nhất : hoàn vốn bội phần			
Những số đã quay ở bánh xe ra : 24.670-5009			
24.670	Phiếu này xóa bỏ ở SAIGON vì thời không góp họ nữa		
35.009	Phiếu này xóa bỏ ở SAIGON vì thời không góp họ nữa		
Lần mở thứ hai : hoàn nguyên vốn			
Những số đã quay ở bánh xe ra : 1547-1596-1156-2963-2256-1200-1475-20-2322-101-1748-854-112-424-857-921-666-1188-495.			
4.596/1	M. TRAN-VAN KHANH, 12 phố Jules Ferry Namdinh.	200\$00	
4.596/4	Bà NGUYEN-THI-DO, Tân-An	200.00	
7.166	Bà Marie THUAN, 20 rue Garceie, Saigon	1.000.00	
21.020	M. NGO-HOAI-NHGI, Ty thuốc phiện, rue Jean Eudel - Khanh-Hoi. Saigon	500.00	
26.322	M. PHUNG-VAN-THUONG, ở làng Ang-Son, Kiên-an	200.00	
31.748	M. LE-HUU-THAN, hội-họa. Cap Saint Jacques.	200.00	
36.112	M. DO-CONG-BUU, làm ruộng ở làng Lâm-Son Thanhhoa	200.00	
39.424	M. PHU-VAN-BUM, Nghiệp chủ ở Long-Thanh Rach-Gia	200.00	
52.188	M. NGUYEN-SY-DOAN ở Vinh-Xương, Thuathien	200.00	
54.495	M. HO-TAN, Buôn bán ở Ma thương Quangnam.	500.00	
Lần mở thứ ba : khỏi phải góp tiền tháng			
Những người có tên sau này trúng số được lĩnh phiếu miễn trừ trị giá kể ở cột thứ nhất, có thể bán lại ngay theo giá tiền kể ở cột thứ hai			
Những số đã quay ở bánh xe ra : 568-2181-375-275-148-1114-23-9-2558-176-467-1300-2157-16-1450-2228-25-1700-2687-2181.			
16.198	M. VO-VAN-LAN, Thi-vệ ở Huế	200\$	111\$40
20.359	M. François ROCHEE, 4 rue Blampey, Haiphong	1.000	553.00
23.558	M. LE-VAN-LIEM ở nhà ông CHU-VAN-AN, Kim-long Huế.	200	110.20
35.157	M. TRUONG VAN-YEM Sở Kiểm-Làm ở Chu-Lê, Hatinh	500	268.00
40.460	M. NGUYEN-VAN-THO làm nhà giấy thép Hanoi.	500	262.00
49.700	M. NGUYEN-VAN-SUNG buôn bán ở Campha Mines	200	101.20
58.887	M. LU-TO-BY, Quai Courbet, Tourane	200	100.50
58.181	Phiếu này không phát hành		
Những kỳ xổ số sẽ định vào ngày 28 Novembre 1936 hồi 9 giờ sáng tại sở Quản-ly ở số 68 đường Charner SAIGON			
Món tiền hoàn vốn bội phần về cuộc xổ số tháng Novembre 1936 định là :			
	5.000\$00 cho những phiếu 1.000\$ vốn		
	2.500.00	500	
	1.000.00	200	

Chắc là ngài muốn có được một cái vốn lớn mà mỗi tháng chỉ phải để dành một số tiền nhỏ.
Ngài cũng mong được dịp may trúng số và lãnh ngay một số tiền to tát.
Vay ngài nên tin cậy hội

VIÊN-ĐÔNG LẬP BỒN

mà mua vé tiết kiệm ngay đi.

Theo giá { Được dự chia tiền lời.
tiền mới } Kỳ hạn 25 năm, nhưng mà chủ vé muốn ngưng góp lúc nào cũng được.

Thứ vé tiết-kiệm "A" là thứ phiếu gây vốn bằng cách góp tiền từng kỳ đến khi mãn hạn, hay là góp đến ngày được trúng số thì thôi.

Với : Đề gây số tiền vốn cam đoan là :

30\$00 mỗi tháng (1) **12.000\$** Ngay từ tháng đầu
20\$00 .. .. . **8.000\$** về mới mua
10\$00 .. .. . **4.000\$** được dự các cu
5\$00 .. .. . **2.000\$** xổ số hàng tháng
2\$50 .. .. . **1.000\$** nếu trúng thì k
1\$00 .. .. . **400\$** phải góp t
tháng, chủ vé
phiếu lại Hội
lãnh tiền
cách để dâng

Ngoài số tiền vốn đã cam đoan, chủ vé còn được hưởng tiền lời, càng ngày càng tăng lên.

(1) Chủ tin đầu là phải trả thêm 1\$00 của số vốn thì 1\$ 000 vào tiền tách phần.

Hỏi cần nhiều người đại-ly có đảm-bảo, chắc

Le Gérant Nguyễn-Trương

... tình tang, hạnh trường tới quê hương yêu dấu,
... biệt này đã bị sinh cho phận-sự và nhân như
... đợc kiến-thiết nước nhà theo trào lưu tiến hóa.